

ATUWA TAKĒLAYA

Kutubtu

Takēlaya kanε ka taa kέ pa keesa atuwa na lεmayasεε tōmnaa. Na pa hulεyi-tuyu cεcε kupan na pεyalu kupan pa tōm. Na apalu na alu pa cayale ke tεyaya taa. Pε seyesεyi-tu tōtōyō sulonyōale, na acacaale asilima, na kaloolaya, na felentu, na yōou pε tōm. Uena pά kaası lona asayεε wena tu se tō. Pε wεε sı yulu lεmayasεε tu í se lona anı a tēnaya.

Isēna pa faya Atuwa takēlaya tō.

Layatu nti cεcε tasεyi kufalan yālaa tō, titite 1–9

Atuwa wena a keesεyi yālaa wεεtu tōm tō, titite 10–29

Akuuli na Lemuweli pa Atuwa, titite 30–31

¹ Tafiiti pεyalu Salumān wei i kέ lseyeli wulav tō i atuwa ntō.

Mpi mpi takēlaya seyesεyi yālaa tō.

²⁻³ Atuwa anı a hulεyana yulu ke tampaana taa tōnte, na layatu na siyisuyu na kupantu na í cekāna tōm sōsōntu. ⁴ A kuliyi ifepiya ise na pά wēena nyuyū taa mayasēm. A tasεyi mpa pa ta nyi pulu tōyō layatu. ⁵ Nyēntaa mayamaya ná wiiliyi a taa na pά waaki. Na á hulεyi layatūnaa ke isēna paa la tō. ⁶ Paa cekāna asēsuna na layatu tōm seyesēlaa atuwa.

⁷ Iso nyamnaw nté nyēm kite. Kumēlemān u nyanāna-i na pά kisiyi nyēm kuseyesētū na pε layatu tasuyū.

Layatu tasuyū ke ifepiya.

8 Ma pəyalv taa lə nyá caa na nyá too pa seɣesuyv.
 9 Pu la na nyá weesuyv té ké isv ntenuyv ke nyuyv
 taa, yaa luluyv ke luyv tɛɛ. 10 Ye asayaa lukv sv pá
 tusiyi-ŋ isayav taa, taa tisi. 11 Yaa pa yaa-ŋ sv í cɛŋ
 yɔlaa na í kv-wɛɣɛ musvŋ, 12 na í li pa tana na pa isɛ
 isv atɛtɛ. Yaa isv mpa pa tiiki pɔlaav taa tɔ. 13 ʔlena í
 kuu pa wontv kɔpantv tana na í suuli mə tɛɛsv, 14 na
 paa wei í wɛɛna i paa tete. Sv yantɔŋa kvlmɔya ke
 mə tana í ká kpenti. 15 Ma pəyalv nyana-wɛ í taa kaa
 mpaav, hatɔlɔna timpi pa tɔŋ tɔ. 16 Isayav mpaav
 ke pa tɔŋ na yvlkvle tɔm caalɔna-wɛ. 17 Paa nyɔki
 sumɔya ke katɔka na ká naaki. 18 Ama mpɛ pa nyɔki
 pa tɔŋ mpi pu co-wɛ tɔŋ, na pá nyɔki pa weesvŋ
 ke katɔsv. 19 Yɔlaa mpa pa pɛɛkɔyi kasɔyaya asilima
 nyɔŋka tɔ pa mpaŋ nté, na pá kvyi weesvŋ nyɔma.

Ləmɔyasɛɛ yaav ke yɔlaa

20 Ləmɔyasɛɛ kiisiyina ntɛɣɛ mpaŋ taa na kvɛɛŋ
 taa. 21 A yɔŋtɔyi yɔlaa tɛsullenaa na kraamɔŋ taa sv:
 22 Pɔlee ké kaanyamasv ləmɔyasɛɛ ká pu, na sayatɔlaa
 náá lu pə taa, na kpaŋtɔnaa taa náá yele kpaŋav ke
 ləmɔyasɛɛ. 23 I kɔɔ na í nu ma kalɔnav, maa tisi mə
 tɔɔ ké ma feesuyv na má hvli-mɛɣɛ ma tɔm. 24 Mpi tɔ,
 ma yaa-mɛ na í kisi, na má hvli-mɛɣɛ ninv sv í la laakali
 í tá la. 25 Mə tana í lɔɔki ma layav tasuyv na í kisiyi ma
 kalɔnav. 26-27 Pə tɔɔ ké ye sɔŋontv na wahala lu mə tɔɔ
 isv kacuculaya, maa won-mɛ na má paana-mɛ. 28 ʔlɛ
 í ká yaa-m ma kaa cɔ, na í pɛɛki-m na í wv. 29 Pu la
 mpyóy timpi í kisa nyəm, na í tá ləsv sv í nyaŋna Taca
 tɔ pə tɔɔ. 30 Mpi tɔ, í lɔ ma layav tasuyv na í kisi ma
 kalɔnav. 31 Mə yaasi kvlvlm ke í ká tɔŋ, na í haɣa mə
 mayamɔya mə layav tasuyv. 32 Pə taya pulv, kɔmɛlɛŋ
 lepu kvɔna-kv. ʔlena kpaŋtɔnaa kaanv tɔ náá yele

na pá lé. ³³ Paa na mpv wei i nukəna-m tə pə cakəna-
i ké, u nəḡəsəyi wahala.

2

Ləmayasəe waasvuv

¹ Ma pəyalv ye n mvyi ma kuvəḡətvtv,
na í təkəyi ma kusəsutv ke nyá taa.

² Ye n keḡ ḡkpaḡvḡv na ləmayasəe kuvəḡəsət, v,
na í pəsəna laakalí ke nyá taa.

³ Ye n yaa nyəm sv pá səna-ḡ.

Na í kusv nyá nəḡə na í yaa nyvḡv taa mayasəm.

⁴ Ye n pəkəyi-wi isv liyitee,

na í caakv-wi na isəle kuvəemle isv wənav.

⁵ Ue mpv pə taa ké n ká cekəna Tacaa nyamnav,
na isəna n ká nyəm-i tə.

⁶ Mpi tə, Tacaa haakəna ləmayasəe,

na i nəḡə taa lukv nyəm na nyvḡv taa mayasəm təm.

⁷ I yeki na tampana təḡlaa təhikile u laḡəyi,

na í kentiḡi mpa pa lakv siḡisuyv tə.

⁸ I waasəyi mpa na ləlaa pa we leleḡ tə,

na í hasəyi i yəlaa nəḡhəe tē.

⁹ Waatv inəyi n ká cekəna siḡisuyv na mpi pə təḡaa
tə,

na mpaḡḡ wei i pukina təpante taa tə.

¹⁰ Mpi tə, n ká wəena ləmayasəe ke nyá lotu taa,

na nyəm hēesv nyá laḡle.

¹¹ N ká wəena nyəm na nyvḡv taa mayasəm,

na pu kenti nyá təə.

¹² Na pá ya-ḡ kawalaya mpaav taa,

na isayatu yəḡətəlaa niḡ taa.

¹³ Na mpa pa yela mpaav kuvsiḡisuyv

na pá kpaḡa səkrətḡv nyəḡkv,

¹⁴ na pa laḡle hēekəna isayatu lapv

na pá yǝlǝǝna ɪsayaɗu tǝ pa niŋ taa.

¹⁵ Mpe ɪni pa mpaan̄ keɛwaya

na pa haɓɛɛ náá koŋlaa.

¹⁶ ɪlena pá ya-ŋ alɔ kpaɪ tu

wei ɪ tuɓǝɣi yǝlaa na ɪ nǝleleŋ tǝ ɪ niŋ taa.

¹⁷ Wei ɪ kisa ɪ paalɔ wei ɪ ceɓa ɪ ciɣita

na í sǝɔ ɪsǝ nǝɣǝ pɛɛlɔɣu tǝɔ tǝ.

¹⁸ Alɔ ɪni ɪ tǝyaya wenna sǝm haɣǝlɔɣu ké,

na ɪ mpaav suuki atetǝle taa.

¹⁹ Mpa pa puki ɪ te tǝ pa taa nǝɣǝlɔ u tasǝɣi mǝlɔɣu.

Pǝyele paa tasǝɣi weesuɣu mpaav ke nau.

²⁰ Mpu tǝ, tǝŋ yǝlaa kuɓama ɪkɓate,

na ń tǝki tampana tǝŋlaa mpaav.

²¹ Mpi tǝ, mpe pa cakǝna tetu taa.

Mpa pa feina kawaliya tǝ mpe paa wenna tǝna.

²² Ama pu kpiisi asayaa ke tetu taa.

Pu lǝsi ɪsǝ lǝlaa ke tǝ taa.

3

Lǝmagaɓɛɛ na ɪsǝ nunav tǝm

¹ Ma pǝyalɔ, taa sǝɔ ma seɣɛsuɣu. Tǝki ma kuɓǝsutu ke nyá lotu taa. ² Nti tu yelina na ń cayana heɛsuɣu, na nyá weesuɣu tayali. ³ Laki kuɓantu

na ń tǝŋǝɣi tampana. Tamsi-tǝɣi nyá luyɔ tee ɪsu acima wontuɣu kuɓan̄ku. Tǝki-tǝɣi teu ke nyá lotu taa. ⁴ ɪle ɪsǝ na yǝlaa paa sǝɔli-ŋ na nyana-we í weɛ

leleŋ. ⁵ Pɛti nyá tǝɣi Tacaɓa na lotu kolumtu. Taa tǝna nyá maɣamaɣa nyá layatu. ⁶ Nyǝnǝɣi ɪsǝ tike ke nyá kulaputu tǝna taa. ɪle ɪ ká huli-ŋ mpaav ŋku

n ká tǝŋ tǝ. ⁷ Taa nyǝni nyá tǝɣi nyǝntu. Nyáná Tacaɓa, na ń kisi ɪsayaɗu. ⁸ Pu kǝna alaafǝya ke nyá tǝnɔɣu taa na pá heɛsi nyá wɔsasǝnaa. ⁹ Sɛɛ Tacaɓa na

nyá kōwenam, na nyá kōhaləm kancaalaya kōlōlōm.
 10 Ɔle nyá kpeen̄ ka sū t̄yoloyolo, na sūlōm n̄áá sū
 nyá ŋkraan̄. 11 Mpū t̄o, ma p̄yalȳ taa nyanī yem k̄e
 Tacaa ŋkraŋȳȳ h̄m. P̄yele n̄ti i kraal̄ȳ-i-ŋ t̄o t̄á taa
 la-ŋ s̄ȳant̄o. 12 Yul̄o wei Tacaa luȳu w̄e t̄o, p̄unt̄o
 ŋkraŋȳȳ k̄e i h̄ŋ. Teitei is̄u c̄e c̄e h̄ŋȳȳ i p̄yayā
 kus̄alaya nȳŋkū t̄o.

L̄amayasee na t̄acayanav t̄om

13 Yul̄o wei i h̄ika l̄amayasee, na í h̄ii layat̄o t̄ȳole
 is̄u lelen̄ n̄ul̄o. 14 Mpī t̄o, kawaāya ŋka l̄amayasee
 haakī t̄o ka k̄ala liȳitee nȳŋka, na p̄a kas̄yayā k̄ala
 w̄ola k̄e teu. 15 L̄amayasee k̄ala teu k̄e liȳitee p̄e.
 Wontunaa mpā yul̄o nyul̄ȳi teu t̄o, t̄o ta haŋna
 l̄amayasee an̄i. 16 L̄amayasee lakī k̄e na yul̄o weesuȳu
 t̄ayali, na á ha-i w̄enav na á kus̄i i nȳȳȳ. 17 L̄amayasee
 mpaan̄ k̄e kupaŋ k̄e, na timpī a hul̄ȳi ȳalaa si p̄á t̄o t̄o
 p̄a k̄ŋna h̄e s̄ȳȳ. 18 L̄amayasee w̄e k̄e is̄u weesuȳu
 t̄ȳȳ k̄e mpā pa w̄ena-ȳe t̄ȳȳ. Mpā pa lak̄ena-ȳe t̄o pa
 nuk̄i lelen̄ k̄e. 19 L̄amayasee k̄e Tacaa suna t̄et̄o. Ɔlena
 í la na is̄ot̄ŋȳȳ w̄ena toma na i layat̄o. 20 Ɔ nȳam k̄e
 i hul̄ina p̄óŋ s̄s̄ŋ, na is̄ŋm̄ont̄o n̄áá k̄ŋna c̄ol̄o.

Tacaa kentuȳu k̄e l̄amayasee tv

21 Ma p̄yalȳ, t̄oki nȳam na nȳȳȳ taa mayas̄am k̄e
 teu. P̄é taa hat̄al̄ena-ŋ. 22 Mpū pū hana-ŋ weesuȳu
 na ŋ nu lelen̄. 23 N k̄á t̄ona naanī k̄e teu k̄e, pul̄ȳȳ
 kaa co-ŋ. 24 Na ŋ too ahōo k̄e teu na s̄ȳant̄o f̄ei. 25 N
 kaa nyana wahala kututu n̄ȳal̄o yaa asayaa. 26 Mpī
 t̄o, Tacaa k̄ele nyá naanī, na i k̄á c̄ol̄o-ŋ na kat̄osī t̄ona.

T̄ȳant̄ale s̄al̄ȳȳ

27 Paa waat̄o wei k̄e n w̄ena p̄s̄ȳȳ, taa kisi
 kupant̄o lap̄o k̄e mpā pa lan̄aa t̄o. 28 Ye n w̄ena si

n ká səna nəɣəlɔvɔv kpakpaa, taa təɣənti-ɪ na í kpe si cele. ²⁹ Taa maɣasɪ si n laki ɪsəɣatv ke wei ɪ caya nyá kin na naani tɔ. ³⁰ Ye nəɣəlɔv ta la-ŋ pulɔvɔv taa yoonə pɔntv ke mʊsʊŋ. ³¹ Taa la mʊsʊŋtʊnaa ke ɪsɛsɛmlɛ. Pécó taa nyuli pa təntɛ. ³² Mpi tɔ, Tacaa taa kpaakəna asayaa ké. Ama ɪ cewaa nté tampana təŋlaa. ³³ Tacaa təŋsəɣi mpusi ké asayaa tɛɛsi ké. Uena í kooliɣi siɣisilaa nyəŋsi ke kʊpantv. ³⁴ I wonɣiɣi mpa pa wonɣiɣi-ɪ tɔ, na í hʊləɣi pɛɛlɛɛ ke mpa pa pasəɣi pa ti tɔ. ³⁵ Teeli kɛlɛ ləmaɣasɛɛ nyóma paa tete. Uena nyʊvɔv fɛinaa ke fɛɛlɛ sɔsɔlɛ.

4

Ləmaɣasɛɛ hikuyu na a təkuyv

¹ Ma pəyalaa mɛ, í nu cɛcɛ sɛɣɛsʊvɔv na í welisi teu na í nyí ləmaɣasɛɛ. ² Sɛɣɛsʊvɔv kʊpaŋkʊ ke ma hʊla-mɛ, í taa lɔ ma kʊsɛɣəsətv. ³ Ma maɣamaɣa maa ké ma caa pəyalɔv kʊpaŋ ké. Pəyele ma too ka sɔlɔm ké ɪsʊ pəɣaya ikpamɛ. ⁴ Paapa sɛɣɛsəɣi-m ké, na í heeliɣi-m si: Tókɪ ma təm ke teu ke nyá lotu taa, na í təŋəɣi ma kʊsəsutv n ká hiki weesuyv. ⁵ N ká wɛɛna ləmaɣasɛɛ na layatv. Taa la ləsɔv. Pécó taa lɔ ma nəɣɔ taa təm natəli. ⁶ Taa lɔ ləmaɣasɛɛ, sɔlɔ-ye, a ká paasəna-ŋ. ⁷ Lɔ na í nyí si ləmaɣasɛɛ nté pulv sɔsɔm na í pɛkɪ-ye na nyá wɛnəv təna. ⁸ Sa-ye a ká kʊsi nyá nyʊvɔv, wəɣali-ye, a ká tʊ-ŋ teeli. ⁹ Pʊ wɛɛ-ŋ ɪsʊ ntenuyʊv kʊpaŋpaŋkʊ ke nyá nyʊvɔv taa.

Asayaa təntɛ cɔlvɔv

¹⁰ Ma pəyalɔv nu ma kʊyɔɣɔtʊtʊ na í mʊ-ti. Uena nyá weesuyv pʊsi tayaɪ. ¹¹ Ləmaɣasɛɛ mpaasv ke ma hʊla-ŋ, na má tiiki-ŋ tampana təŋvɔv mpaɪsi taa. ¹² Ye n təŋ pə kaa pɛkəli-ŋ. Pəyele ye n kpaəkəɣi

asewa pə kaa co-ŋ. ¹³ Təki seɣesuyu, taa yele-ku, nyɔɔna-ku, ŋku ku tanna nyá weesuyu. ¹⁴ Taa suu asayaa mpaav taa. Pəyele taa tɔ ku taa. ¹⁵ Taa tɔ ku taa, cɔlɔ-ku na ń təŋ kufalɔyɔ. ¹⁶ Ye asayaa ta la isayatu paa tooki. Ye pa ta la na pə co nəɣɔlɔ pa tom yaaki ké. ¹⁷ Mpi tɔ, isayatu tɔɣɔnaɣa ke pa haɣasəyi pa ti, na pá nyɔɔki musɔŋ sulɔm. ¹⁸ Siyisilaa mpaav ná we isu ilim yaakuyɔ kite tɛɛ, na pá sɔɔsəyi, haləna pə sikuyɔ tɔ. ¹⁹ Ama asayaa mpaav ná we səkrɛtuyɔ ké, paa naaki kucopum.

Tɔntɛ kɔpantɛ wɛnaw

²⁰ Ma pəyalɔ, nu ma seɣesuyɔ na ń ke ŋkraŋuyɔ na ma kuyɔɣɔtɔtɔ. ²¹ Nyá ise í taa hatələna-ti, təkɪ-təyi hatoo nyá lotu taa. ²² Mpi tɔ, tə haaki weesuyɔ na alaafəya ke pa təna mpa pa hika-ti tɔɣɔ. ²³ Feŋ nyá nyamle tɔɔ na pá kəlɪ pə təna. Mpi tɔ, tə taa ké weesuyɔ sulasi təna wɛɛ. ²⁴ Hatələna nyá nəɣɔ ke kaloolaya təm, na ń kisina nyá ntompɛe ke təm kəkɛkɛɛtɔ. ²⁵ Nyá isəpɛe í nyənəyi nyá nəɣɔ tɔɔ na nyá isəhutu hetɪ teu. ²⁶ Tayanɪ mpaav ŋku n təŋəyi tɔ, na nyá tətɔntɛ təna wɛɛ naani. ²⁷ Taa həli ntəɣɔŋ yaa mpətəŋ. Hatələna isayatu.

5

La laakali na alɔ tetelatɔ

¹ Ma pəyalɔ welisi ma ləmaɣasɛɛ taa, ke ŋkraŋuyɔ na ń nu ma layatu təm. ² Waatu inəyi n ká wɛɛna nyuyɔ taa maɣasəm, na nyá ntompɛe yɔɣɔtəyi layatu təm. ³ Alɔ tetelatɔ nəɣɔ taa wɛ lelenj ké isu tuŋ setaya yaa tuŋ nim. ⁴ Ama pə tənaya tɔɔ wɛ nyanj ké isu sɔtɔ. Pə həɛki isu sapələya ŋka ka wɛ ləŋ ke cemace tɔ. ⁵ Səm taa ké alɔ inɪ ɪ mpaav puki, na ɪ nəɔhɛɛ

siyisina pəlaav təpəŋpəŋ. ⁶ Alv isu mpv u təŋəyi weesuyu mpaav, i toolaa ké, ama i ta cekəna. ⁷ Ma pəyalaa me í nuna-m yoo. I taa hatələna ma nəɣo taa təm. ⁸ Hatələna alv inɪ i te mpaav. Taa kɔtəna i nənəkeelasɪ. ⁹ Pə taa kəɔ na alv inɪ í tu-ŋ nəɣolɔ nin taa, na pɔntv kó nyá nyuyv na pə wakəli-ŋ. ¹⁰ Pə taa kəɔ na kpai nyéma təɣo nyá wənav, na pá sɔvna nyá təmle kɔlvɔm ke ləlv təyaya taa. ¹¹ Na pá kəɔ na nyá tənuyv ká waatu wei n tala nyá tənaya tɔ na ń mələyi. ¹² Na ń tó si: Isənaya pə lapa na ma taa kpaa kɔsɛsətv, na pá kaləna-m na má kisi? ¹³ Isənaya pə lapa na má tá təŋ ma sɛsɛsəlaa kuyɔɔtɔtv, na má tá ke ŋkpaŋuyv na pa kɔsɛsətv? ¹⁴ Pə kaasa pəcɔ sɪ má ná wəhalanaa təna ke yəlaa na kpeka həkɔ taa.

Nyá ifepile alv səɔlvɔv

¹⁵ Nyá alv wɛ ké isu lɔm kupam ləkɔ. Mpv tɔ, nyɔkɪ ləkɔ inɪ i taa lɔm. ¹⁶ Pə fɛi sɪ lɔm mpi pá kpeŋ yem ké awalɪ na haɛɛ tɔɔ. ¹⁷ Pə wɛɛ sɪ pá wɛɛ nyá tike nyá nyəm ké, pá taa sokina kpai tu nəɣolɔ. ¹⁸ Iso í kooli nyá ləkɔ lɔm ke kupantv na ń yəɔləna nyá ifepile alv. ¹⁹ I tewaya isu nasem na i ləsaya sɔv-ŋ. Nyá laŋlɛ í hɔləməna i səɔlvɔv ke tam tɔɔ. ²⁰ Ma pəyalɔ, pepe tɔɔ ké n nyuləyi alv kpai nyəŋ? Na ń caa sɪ ń wəɣalɪ alv wei n ta nyí tɔ i həla? ²¹ Nyɪ sɪ Taca naaki yəlaa təna mpaan ké. I feŋiyi paa yɔlv wei i mpaasi. ²² Isayav kɔpəntuyv kpaakəna-i isu katəka. I mayamaya i isayatu kpaakəna-i yomle. ²³ I ká sɪ sɛsɛsvɔv laŋuyv tɔɔ. Iləna í seliyi í kɔmɛlɛntv katatələya tɔɔ.

6

Ləlv kəma cəlvɔv

¹ Ma pəyalu, ye n mɔwa nyá təɣəntəle kəmle, yaa n səŋa nəɣəlu waali ké pə tɔm taa. ² Ye nyá kuyəɣəttu həkə-ŋ pə tɔm taa, yaa nyá nəɣə taa tɔm kpa-ŋ isu katəka. ³ Pə tɔɔ tɔ, ma pəyalu ləsi nyá təɣi pə taa. Mpi tɔ, n hota nyá təɣəntəle niŋ taa ké. Polo na ń hənti-
i ate na ń wiina-i. ⁴ Taa too pə tom, yaa ń tu kpəpu isəle. ⁵ Haləna ń fiti isu nam fituyuu tətəlu niŋ taa tɔ. Yaa isu sumaya lukuyu ka kpalu niŋ taa tɔ.

Felentú cəlvɔ

⁶ Felentú nyá, polo na ń nyəni tɔlu kulapəle na ń wɛɛna ləmayasɛɛ. ⁷ Tɔlu feina feŋlu yaa nyuyu tu yaa caa. ⁸ Paa na mpv tɔ i caləsəɣi təɣənaɣa ke kumtu waatu na í nyəkəɣi. ⁹ Felentú nyá, pəlee ké n ká nyəɣəsi həntuyu na tom? ¹⁰ Nyá si n ká tóli nyá ti, na ń tu nyá niŋ ke nyá nyuyu na ń too pəcɔ na ń hɛɛsi. ¹¹ Waatu inɪ kɔnyəŋ ká ta-ŋ melemɛle, na wahala tutu-ŋ isu yoolu na i wontu.

Mənaafiki cəlvɔ

¹² Yulu tətəlatu u təŋəɣi tampana. I təŋ ké na i nəɣə taa na kaloolaya. ¹³ Ise ke i cəpələɣi yəlaa, na í yəɣətəɣəna-wɛ na i nəɣhɛɛ, na í hatəɣi-wɛ na i mpee. ¹⁴ Isayatu wɛnna i taa, na í mayasəɣi kawalaya tɔm ke tam, na í tilisiyi yoon. ¹⁵ Pə tɔɔ ké wakəlvuy ká tuti-i, na pə wakəli-i tɔm kulɔm tɔɔ i kaa wɛɛ hiuu.

Yəlaa mpa Iso luyu fɛi tɔ

¹⁶⁻¹⁹ Yəlaa loosi naatoso ke Tacaa taa kpaakəna. Mpeɣele:
Isətoosile nyəma, na puɣusilaa,
na mpa pa kuyi yəlaa ke mɔsɔŋ tɔ,
na mpa pa mayasəɣi pa lotu taa ké nti tə fɛi teu tɔ,
na isayatu waali təŋlaa, na pəpətu aseeta nyəma.

Ama pə kaasa naatosompəɣɔlaya nyəma.
Peleyele cewaa yoosilaa.

Wasanjalətv cəlvv

²⁰ Ma pəyalv tóki nyá caa kvsəsutv. Taa lə nyá too kvsɛɛsətv. ²¹ Su-təɣi nyá lotu taa ké tam tə. Tu-təɣi nyá luyv tɛɛ isu kacəka wontuyv. ²² Tu tiiki-ŋ nyá təntɛ taa, na t́ kenti-ŋ nyá təhəntələ taa, na t́ yəɣətəna-ŋ waatv wei n feŋ t. ²³ Mpi t, kvsəsutv wɛ ké isu fətəla. Na sɛɣɛsvyv náá wɛɛ isu nyaaləm, na kəkpaalətv náá ké weesuyv mpaav. ²⁴ Tu kisinə-ŋ alv isayav, wei i ké nəleleŋ tv t. ²⁵ Taa nyulv alv inu i teu ke nyá lotu taa. Pəyele taa yele na i isihutu teu hə-ŋ. ²⁶ Pə tayv pulv, ye apalaa təna alv, təɣonayv pəcə tike ke yulv ləki ílé i t. Ama alv wei i wɛna paalv t, yulv kupaŋ ke i nyəki katəka. ²⁷ Yulv ká t́ mamatɛ ke i tə na i wontu yele nyayav na? ²⁸ Yaa i ká tə mamala tə na pə tá nyayv i nəntaaləŋ? ²⁹ Mpu tətəɣə pə wɛɛ na wei i puki i təɣəntələ alv kiŋ t. Wei í tokina alv inu, i ká ná pə nav. ³⁰ Paa tvɣi tanaav na nyəɣətv wei i ŋmulaa si i təkí t. ³¹ Pəna pə mpv t, ye pa kra-i i ká felí pə təm naatosompəɣɔlaya. Haləna í cɛla i wɛnav təna. ³² Yulv wei i feina nyuyv t, inu i lakəna wasanjalətv, na alv wei i pɛəkəɣi i ti na asaala t, inu i lakəna mpv. ³³ Kataasi na kutuyv ke i tɛŋna, i fɛɛle kaa t́. ³⁴ Mpi t, isəsɛɛmlɛ ká kvsí i paalv pááná. I kaa wɛna pətətələ ke lɛɛtvɣv kuyaku wule. ³⁵ I kaa tɛɛli si pá felí-i pulv, na paa kvcəŋ ke paa kaa-i i kaa tisi.

7

Alv wasanjalí tvsvyv ke ifepu

¹ Ma pəyalu, tóki ma kuyəgətutu, na í suna nyá təyi ma kusəsutu. ² Tóki ma kusəsutu na í hiki weesuyu, na í fen ma kusəyesətu təw isu nyá isəpəle. ³ Taa yele na té fiti nyá nin taa. Tóki-təyi hatoo nyá lotu taa. ⁴ Nyəni ləməyasəe isu nyá newaya na layatu isu nyá ceu. ⁵ Pu hatələna-ŋ alu kpai tu wei i tusəyi yəlaa na i nəələleŋ tə i nin taa.

⁶ Kuyaku nakoli ma səŋa ma kutuluɣu taa, na má nyənəgəna pətote póŋ na awal təw. ⁷ Ḿpúgú má ná ifepiya mpa pa ta nyənta pulu tə, na pa taa ké ifepu wei i feina nyuɣu tə. ⁸ Ḿpúgú i təŋa hapəle na í tala tə kpeenja təw timpri alu wasəŋkali nəgəlu i ka səŋaa tə. Ulena í təŋəgəna alu té təw təpamm. ⁹ Pu ké taanaya ké, na pé tema yulutuɣu na səkpətuɣu tema wəew. ¹⁰ Ue alu nəgəlu i səŋəyi-i keke, na í suuwa isu apalaa təna alu, na acilayatu suwa i lotu taa. ¹¹ Pə kula i nyuɣu taa na í kpisi i tɛɛ caɣale. ¹² Paa hapəle təw, yaa nənəgə tɛɛ, yaa paa lé té, i tənaa ké. ¹³ Ḿpúgú i kpətəna ifepu na í kpipi-i na í wayali-i. Ulena í nyəni i isentaa təpiniŋ na fəele fei, na í heeli-i si: ¹⁴ Səŋa ma lapa ləw ké nəgə kulməya kpəntuɣu kətaya ŋka too maa suwa si maa la tə. ¹⁵ Pə təw ké ma luwa si ma səŋəyi-ŋ na má pək-i-ŋ. Təw, ma na-ŋ keke. ¹⁶ Ma pəwa ma kato təw ké Icipiti kponkpontu toŋ nyəntu pəŋ kucəwələŋ kupaŋ. ¹⁷ Na má yəgəli tulaalənaa kupa ma mpa pa yaaki si Miili na Aluwəe na Kanəli tə. ¹⁸ Kəw na tə cəpələna sələɣu haləna pé nyaali. Té yəli na té nu pə leleŋ ke teu. ¹⁹ Ma paalu pola mpaav pooluŋ nyəŋku, i fei təyaya. ²⁰ I kpaɣa liyitee na húlúyú ké. Ye isətu ta məŋna kite u kəŋ. ²¹ Ulena alu inu í pəsi ifepu inəyi i yəgətaya katatəlaya təw, na í həmi-i i nəələleŋ təw. ²² Na ifepu suu-i təŋuɣu ke

kpakpaa isu nau wei pa pukina takule to. Yaa isu pa hakuyu kpanɔtu ke nmanaya si pa hɔn i nkpanɔɔtu to. ²³ Halana nyamle so i hɔle, isu sumaya huluyuuna tiu ke apai taa na ka ta nyi si ka weesuɔu ke pu tena to.

²⁴ Pɛnente ma payalaa me, i nuna-m, na i ke nkpanɔn na ma nɔɔ taa tam. ²⁵ Taa nyuli alu isu mpɔ na n tɛn-i, na pa ko na n le i mpaan taa. ²⁶ Mpi to, alu un i huwa yalaa payale ke. Mpa i ka huwa mpɔ to paa ke tonɔnaa ke. ²⁷ I tayaya nte atetale mpaau na ko tiiki sam te.

8

Lamayasee kawayaya.

¹ Lamayasee mapa kapuka,
na layatu naa kusi to nɔɔ na ta yaa.

² Lamayasee sɔnɔ tonɔnɔ to
ke mpaau kin, na hapale atama taa.

³ Lamayasee sɔnɔ icate nonokeelasɔ na to hapɛ to
na a kiisiyi si:

⁴ Yalaa piya meye lamayasee ma, ma wena.

⁵ Kumelemɔn i kpelamɔ nyɔɔ taa mayasam.
Layatu lanlaa naa kpelamɔ nyam.

⁶ I nu, tam sɔsɔntu ke ma wena si ma heeliyi-me,
ma kuliyi ma nɔɔ si ma heeliyi-meye kusiyisitu.

⁷ Pa taya pulu, tampana ke ma nɔɔ yɔɔtɔyi
na isayatu tam we-m kusɔɔtu ke.

⁸ Ma nɔɔ kuyɔɔtotu tena siyisaa ke,
kaloolaya yaa tam kokekɛtu fei pa taa.

⁹ Layatɔnaa nyama to tɔnaya teu ke tɛtɛtɛ,
na to siyisa teu ke mpa pa wena nyam to.

¹⁰ I pɛeki ma kusɛɛsɔtu na pa ka liyitee,
na i pɛeki nyam na pa te wula kɔpan.

11 Mpi tɔ, ləməyasεε kəla teu ke liyitee pεε.
Liyitee pɔlɔpɔ ta tala-yε.

Ləməyasεε hɔlvɔv ke a ti

12 Ləməyasεε má, laakali lapɔ taa ké ma təcayale wεε,
ma wεna nyəm na nyɔvɔ taa məyasəm.

13 Tacaa nyamnau nté isayatu kisuyu.
Kalampaani na isəcau pə ké isayatu mpaau ké.
Na nəɣɔ isayaa ké mpi ma kisa tɔɣɔ.

14 Má tənna layatu tasuyɔ na təcayanau,
mayale layatu, na ma wεna tɔŋ.

15 Ma tɔŋ taa ké awulaa tóki kawulaya,
na awulumpiya náá tɔyi mpi mpi pə siyisaa tɔ si
yɔlaa í la.

16 Ma tɔŋ taa ké awulaa tóki kawulaya,
na kɔpɔyala na tetɔ taa hɔvlaa tɔna náá hɔvkəna.

17 Ma sɔla mpa pa sɔlɔyi-m tɔɣɔ.
Na ma pεekəlaa naaki-m.

18 Ma kin ke apititu na teeli wεε,
na wεnav kɔleelim na tampana tɔŋuyɔ.

19 Ma kɔvlɔm kəla wɔla kɔpaŋ ke teu.
Na ma nyəm náá tεε liyitee.

20 Tampana tɔŋuyɔ mpaau taa ké ma tɔŋ
mpaisi kɔsiyisasi hekv taa.

21 Ma su kɔpantu ke mpa pa sɔla-m tɔɣɔ.
Na má suuliyi pa kpaŋcooŋ.

22 Maya Tacaa caaləna ŋmav ke ɪ təmle taa
na pécó í laki ɪ təma kɔpənεε.

23 Hatoo tɔ pa ŋma-m ké,
fai na pécó pá ŋmaaki tetɔ.

24 Waatu inɪ tɔ tenku nəɣɔlv ɪ taa wεε,
pécó lvm sεelɔ nəɣɔlv ɪ fei.

25 Pa lɔla-m ké na pécó pá la pəəŋ

na pécó pulasi weeki.

²⁶ Pəyele Tacaa taa tu lata tetu yaa katenyasi,
yaa antulinya ciyilisi nsi su naaki tō si kancaalaya
nyəŋka.

²⁷ Ma wee na pécó Tacaa su isətənyu,
na í pu ku tənaya ke kəna tenku səsə pa təsulle.

²⁸ Na í tu isəŋmuntv ke isətəa na tenku seelaa lvm tvl
na pé luna toma.

²⁹ Waatu inəyi Tacaa su tenku ke tənasi si lvm í taa
ŋmaa na í pu tetv kite.

³⁰ Ma lakaya i kin ke təmlə ké, na má heesəyi i lanle ke
paa koyaku ŋku. Na má liyiliyi tam na í naaki.

³¹ Na má liyiliyi i tetv tō na ma lanle heekəna yəlaa.

Nyuleŋ tv nté wei i nukəna ləmayasəe tō

³² Ma pəyalaa, pənente í nuna-m.

Mpa pa tənəyi ma mpaav tō pa nu lelen ké.

³³ I nu seyesuyv í taa lə-ku.

Uena í pəsi ləmayasəe nyəma.

³⁴ Yəlaa mpa pa nukəna-m tō pa nu lelen ké.

Paa ifemle nteye pa feniyi ma təyaya nənəsiv
na pá tanəyi ka akelena.

³⁵ Mpi tō, ye wei í hika-m i hika weesuyv ké.

Tacaa ká hvli pəntv ke suulu.

³⁶ Ye wei i pəntəyənə-m i təyi i tuyi wahala.

Pa tənə mpa paa caaki-m tō səm ke pa səlaa.

9

Ləmayasəe yaatv

¹ Ləmayasəe suna akelena naatosompəyala, na
á ŋma a təyaya. ² A kú wontu na á lá təyənaya na á su
na á puu svlvm. ³ A tila a təmlə nyəma alonyəma ke
tontonə tō, na pəle pá yaaki yəlaa si: ⁴ Kumeleməŋ

me, í konna cəne. Uena pá heeli ləməyasəe feinaa si:
⁵ I kəə na í təyə ləməyasəe təyənaya, na í nyəə a solum.
⁶ I lu kumələməh taa na í hiki mə ti. I təh mpaav ŋku
 kv takəna layatv cələ tə.

Ləməyasəe tv na wonlu

⁷ Ye n kaləyənə wonlu, i footiyi-ŋ ké. Na ye n
 seyeşəyi isayav i tuv-ŋ. ⁸ Taa kaləna wonlu na pá kəə
 na i taa kpana-ŋ. Ama kaləna ləməyasəe tv ílé i ká
 səəli-ŋ. ⁹ Ha ləməyasəe tv, na i ləməyasəe ká səəsi.
 Seyeşəyi siyisilu na ílé i səəsi nyəm. ¹⁰ Iso nyamnav
 nté ləməyasəe təcəalle. Iso yəlaa nyəmtv nté layatv.
¹¹ Ləməyasəe ká yelev na nyá kuyeyə huki, na nyá
 weesuyv pusi səəsi. ¹² Ye n ké ləməyasəe tv, nyá
 waakəna. Ye n ké wonlu ile nyá nyuyv taa ké pə təh.

Kumələntv yaatv

¹³ Kumələntv wə ké isv alv kəkəte tv, wei i ké tulaya
 na í tá nyí pulv tə. ¹⁴ Kpete təə ké alv in i caya i
 nənəkeelasi, ke icate tontonle təə. ¹⁵ Uena í kpeesəyi
 tēlaa mpa pa kama nyəəh na mpaə tə si: ¹⁶ Ye wei
 i ké kumələh, í konna cəne. Na í təh nyəəh feinaa si:
¹⁷ Lum kəhmuləm wə leleh ké, na ŋməlav təyənaya
 náá wə teu. ¹⁸ Mpa alv in i yaaki mpv tə, pa ta nyi si
 pə canşəyi-wəyē atətəle taa.

10

Yəlaa təntə atuwa kvkpeyelee

¹ Salvməh atuwa. Pəyaya ləməyasəe tv heesəyi ka
 caa lanle ké. Uena kumələh náá wakəli kv too nyənte.
² Wənav mpi yolv ta təh tampana na í hiki tə pə taa
 fei kawaaaya. Ama siyisuyv yakəna səm taa.

³ Tacaá u yeki si nyɔ̀ɔ̀ɔ̀si í sasəli siyisilu. Ama i pen isayau ke mpi i nyuləyi tɔ̀ɔ̀.

⁴ Nkpalasi kpekuyu susəyi kunyɔ̀ɔ̀n ké. Uena tamlɛ lapu lɔ̀ɔ̀lɔ̀n náá susi toɔ̀.

⁵ Yulu wei i nyəkəyi tɔ̀ɔ̀naya ke kumtu waatu tɔ̀, i ké pəyaya ŋka ka mayasəyi ka nyuyi taa tɔ̀ɔ̀. Ama wei i tooki saa inɔ̀ tɔ̀, i ké fɛɛɛ fɛɛɛ tɔ̀ ké.

⁶ Kupantu koolee we siyisilaa nyɔ̀ɔ̀ɔ̀n tɔ̀ ké. Ama musɔ̀n tɔ̀m tike ke asayaa nɔ̀ɔ̀si yɔ̀ɔ̀təyi.

⁷ Siyisilu tɔ̀ tɔ̀ɔ̀suyi kəɔ̀nna kupantu koolee ké. Ama yulu isayau hətɛ mayamaɔ̀ ná wakələyi ké.

⁸ Yulu wei i wɛna ləmayasɛɛ ke i taa tɔ̀, i muɔ̀i sɛyɛsɛɛ ké. Wei i yɔ̀ɔ̀təyi kumɛɛntu tɔ̀m tɔ̀ i tɛsəyana lepu.

⁹ Wei i tɔ̀n teu tɔ̀ i tɔ̀nna naani ké. Ama wei i tɔ̀nəyi mpaɔ̀n kɔ̀kɔ̀ɔ̀ɔ̀n tɔ̀ pu kuli i waadi.

¹⁰ Wei i cəpələyi isɛ na layatu tɔ̀ i tɔ̀yi i lɛɛa ke wahala ké. Ama wei i yɔ̀ɔ̀təyi kumɛɛntu tɔ̀m tɔ̀ i tɛsəyana lepu.

¹¹ Siyisilu kuyɔ̀ɔ̀tutu ké weesuyu sɛɛɛ ké. Ama musɔ̀n tɔ̀m tike ke asayaa nɔ̀ɔ̀si yɔ̀ɔ̀təyi.

¹² Pááná kusəyi yooú ké. Uena sɔ̀ɔ̀ɔ̀yɔ̀ náá husəyi kupantəɔ̀n tana.

¹³ Yulu layatu yɔ̀ɔ̀taya taa ké pa naana i ləmayasɛɛ. Uena pá natəyi ləmayasɛɛ fɛɛ tɔ̀ siyile taa ké kpatəɔ̀n.

¹⁴ Nyəm ke ləmayasɛɛ nyáma ná kaaki wɛnau tɛɛ. Ama kumɛɛmɔ̀n kuyɔ̀ɔ̀tutu ná wakələyi ké.

¹⁵ Wɛɛntu liyitee kentiɔ̀ina i tɔ̀, isu kolɔ̀nɔ̀ ɔ̀ɔ̀tɛ toɔ̀n nyantɛ. Acamaa kɔ̀wakələm nté pa kunyɔ̀ɔ̀n.

¹⁶ Yulɔ̀paɔ̀n tamlɛ ke weesuyu pulu ké. Uena isayau kasəyaya náá ké isayatu pulu.

17 Wei ι τῶσᾶγι σεγεσυυ τῶ τῶ ι τῆηγι weesyuu mpaav ké. Uena wei ilé ι sḗki kalēnav τῶ τῶ í le.

18 Ye wei ι taka pááná τῶ ι looliyina ι nḗgḗ ké. Wei ι yḗgḗtḗgi lelāa tḗm τῶ ι ké kḗmelenḗ ké.

19 Wei ι yḗgḗtḗgi sḗsḗm τῶ υ taana pḗntuyy. Ama wei ι kpaaki ι nḗgḗ τῶ ι ké yulv layatv.

20 Siyisilu kuyḗgḗtḗtḗ we teu ké isu liyitee nyḗgḗluyy. Isayav lotu taa huwεε ta ke pulv.

21 Siyisilu kuyḗgḗtḗtḗ tiikiyi yḗlāa payale ké. Kpaḗtḗnaa ná sḗki nyuyy taa mayasḗm lanḗyḗv τῶ.

22 Tacaα kḗpantv kooluyy haakēna ton. Nyá kuloko υ takí tiili.

23 Isayatv lapv we lḗmayasεε fei tv ké isu aliyila. Ama layatv tḗnna lḗmayasεε.

24 Mpi asayaa nyaḗna τῶ mpi pḗ kḗḗna pa nyḗḗḗ τῶ. Uena Isḗ haaki siyisilaa ke mpi pa sḗlḗmḗyi τῶ.

25 Isu kacuculayy tḗekuyy τῶ, mḗpḗyú asayaa saalḗyi. Ama siyisilaa ná sḗḗa teu ke tam τῶ.

26 Isu nyḗmḗḗ nyḗḗyḗv kela, na nyḗḗsḗ náá tḗyi isε τῶ, mḗpḗyú felentú cḗḗsḗyi ι caa.

27 Mpa pa nyaḗna Tacaα τῶ pa weesinḗ tayalḗyi ké. Uena isayalataα náá sḗkēna pa ton.

28 Siyisilaa tḗeluyy ke lanḗhulḗmle ké. Ama asayaa tḗeluyy ká wakḗli.

29 Tacaα mpaav kentiyi mpa pa feina kawaliya tḗyḗ. Uena kú wakḗlḗyi mpa pa laki isayatv τῶ.

30 Pulḗpḗ υ selisiyi siyisilu. Ama asayaa ná kaa caya tetv taa.

31 Lḗmayasεε tḗm ke siyisilu yḗgḗtḗgi. Ama paa seti isayatv yḗgḗtḗlv nsḗmle.

32 Siyisilu kuyḗgḗtḗtḗ laki kḗpantv ké. Ama kwakḗlḗtḗ ke isayav nḗgḗ ná nyḗmá.

11

1 Taca luɣu fei pɔpɔtu mayasɛlaya. Ama mayasɛlasɪ nsi si tɛŋa teu tɔɔ ɪ caaki.

2 Kalampaani tu tɛŋna kɔtɔɔv kɛ. Uena wei ɪ pasɛɣi ɪ ti tɔ ɪ tɛsɛna lɛmayasɛɛ.

3 Yulɔpan kɔpantu tiikiɣina-ɪ. Uena isayav acilayatu nɔ́ wakɛli-ɪ.

4 Wɛnav feina toma naalɛɣi Iɔ huule wule. Tampana tɛŋɔɔv tike lɛsɛɣɛna sɛm taa.

5 Siyisilu kɔpantu yekina na ɪ mpaav tɛŋ. Uena isayav isayatu nɔ́ pɛti-ɪ.

6 Siyisilu tampana tɛŋɔɔv lɛsɛɣi-ɪ asola tɛna nin taa kɛ. Uena asayaa kunyulɛm nɔ́ kpaaki-wɛɣɛ katɔka nyɛm.

7 Yulɔ isayav ɪ sɛpa ɪ tɛɛlɔɔv saalaa kɛ. Uena isɛna ɪ tɛɛlayaa ɪ wɛnav tɔ pɛɛ pɔ saali tɔtɔ.

8 Pɔ lɛsɛɣi yulɔpan kɛ nɛɣɛsɛɛ taa kɛ. Na pɔ lɛɛti isayav kɛ ɪ lonte.

9 Wei ɪ kpɛɛsɛɣi Iɔ tɔ ɪ kɔɣi lɛɛɛ kɛ na ɪ nɔɔv taa tɔm. Ama nyɛm waasɛɣɛna tampana tɛŋɛɛɛ.

10 Iɛɛɛ yɛɛɛ tɔki acima kɛ waatu wei siyisilaa waaki tɔɔ. Na pɔ wilitiɣi waatu wei asayaa sɛki tɔ.

11 Siyisilaa nɔ́ kɛŋna kɔpantu kɛ pa ɪɛɛɛ taa na ɪɛɛɛ teeki. Ama asayaa nɔ́ wakɛɛɛɛ-ɛ na pa nɔɔsi.

12 Wei ɪ tɔvki ɪ tɔɔɛntɛɛ tɔ, ɪ feina nyɔɔv taa mayasɛm kɛ. Uena wei ɪ nukɪ pɔ taa tɔ ɪ suŋ.

13 Wei ɪ yɔɔtɛɣi lɛɛɛ tɔm tɔ, ɪ kuliɣi pa waali kɛ. Ama naani tu nɔ́ sukɪ pɔ tɛnaya ɪ taa.

14 Yɛɛɛ ɪ feina paasɛnɔv pa leki yem kɛ. Uena layatu tasɛɛɛ pɔɔɛɛ waasɛɣi-wɛɣɛ sɔsɛm.

15 Wei ɪ mɔɣi lɛɔv kɛma si ɪ fɛɛɛɛɛ tɔ, ɪ naa pɔ nav kɛ. Uena wei ɪ kisiɣi pɔ lapu tɔ ɪ nu lɛɛŋ.

³⁰ Siyisilu kulaputu haaki weesuyu ké, na yalaa tɛnjɛyi lɛmɔyɛsɛɛ tu.

³¹ Pɛ ta kisi siyisilaa ke lɛɛtɔyɔ ke atɛ, kaɔɔnfana isayav na pɛntɔlv na?

12

¹ Yɔlv wei ɪ tisiyi sɪ pá kalɛna-ɪ tɔ ɪ sɔɔla nyɛm ké. Wei u caaki kalɛnav tɔ ɪ ké kɔmɛɛɛɛ.

² Tɔɔaa lakɪ kɔpantɔ ke yɔlvpaɛj ké, na í kú acilayatu tu tɔm.

³ Isayatu u yeki na yɔlv nyɔɔ tɔɛ. Pɛyele pɔlvɔpɔ naa ciyitiyi siyisilaa.

⁴ Alɔ kɔpaɛj kɔsɛyi ɪ paalɔ nyɔyɔ ké. Ama fɛɛɛɛ fɛɪ tu ná wɛ ke isɪ sɔlv ke ɪ mɔwa taa.

⁵ Tampana tɛnjɔyɔ tɔm ke siyisilaa ná mɔyɛsɛyi tam. Iɛna asayaa náá mɔyɛsɛyi mpaav ɛmulɛm tɔm.

⁶ Asayaa kɔyɔɔtɔtu wɛ ké isɪ sɛm katɔsɪ. Siyisilaa nyɛntɔ ná fitiyi lɛlaa ke sɛm taa.

⁷ Ye pɛ kpiisa isayav pu kaasɛyi pɔlv, ama siyisilaa lɔlvɔyɔ nyáma ná sɛɛɛɛ teu.

⁸ Nyɔyɔ taa mɔyɛsɛm tu ke pa saɛ yontu taa. Iɛna pá tɔvki wei ɪ lotu taa wɛ isayatu tɔ.

⁹ Pɛ kɛla teu sɪ yɔlv í pasa ɪ ti na í wɛɛna tɛmlɛ tu kɔlvɔm, na mpi ɪ ka hɔ ɪ ti na í laɛ tɔɔɔnaya tɔ.

¹⁰ Siyisilu paasɛyɛna ɪ tɔntɛ ké. Ama pɛtɔɔtɛɛ fɛɪ isayav lotu taa.

¹¹ Tɔɔɔnaya tɔɔlɛna wei ɪ halɛyi tɔyɔ. Iɛna wei ɪ fɛɪna nyɔyɔ taa mɔyɛsɛm tɔ í tɛnjɛyi kpaɪ nyɛm.

¹² Kasɛyayaa asilima nyɛɛka ke asayaa ná nyɔlvɛyi. Ama siyisilaa ná waaki.

¹³ Nɔyɔ kɔyɔɔtɔtu taa wɛ katɔka isayaa ké. Ama siyisilu ná lɛsɛyi ɪ tɔyɪ nɔyɔsɛɛ taa.

14 Yulu nǎǎɔ kuyǎɔtutu yekina na í wɛɛna kɔpantu ke sǎsǎm. Pǎ fɛlǎyi paa wei kɛ ísu í lapǎna í ninj tǎ.

15 Wei í fɛina nyɔɔy taa mayasǎm tǎ í nyǎnǎyi í mpaav kɛ na kú siyisa-í. Ama lǎmayasɛɛ tǎ ná nukí layatu tasuyɔ kɛ.

16 Kɔmɛɛɛɛn hɔlǎyi kɔ pǎáná ke kpaakraa kɛ. Ama wei í nukí í kɔtuyɔ na í nǎmɛsǎyi tǎ í kɛ nyɔɔy taa mayasǎm tǎ kɛ.

17 Wei í yǎɔtǎyi tampana tǎ siyisuyu ke í kraalǎyi, na aseeta pǎpǎtɔ tǎ ke kaloolaya.

18 Tǎm kraí nyǎntɔ yǎɔtuyɔ sǎkí kɛ ísu layate. Uɛna lǎmayasɛɛ nyǎma kuyǎɔtutu náá waasǎyi.

19 Tampana yǎɔtuyɔ u tɛn. Ama kaloolaya naa laaki tɛm.

20 Mpa pa tǎ pa taa kɛ ísayatu lapɔ tǎ pa lotu taa suwa pǎpǎtɔ kɛ. Ama mpa pa seyeɛsǎyi hɛɛsuyɔ tǎm tǎ, pa lanǎ hɔlǎmǎyi.

21 Mpusi nǎǎɔɔ u makǎna siyisilu. Ama wahalanaa ná nukí asayaa.

22 Tacaá luyɔ fɛi loollaa. Tampana lataa ke í sanj.

23 Nyɔɔy taa mayasǎm tǎ ná nǎmɛsǎyi í nyǎm tǎm kɛ. Ama kɔmɛɛɛɛn ná yasǎyi kɔ kɔmɛɛntɔ.

24 Tǎmle latɔ tǎkǎna kawulaya. Uɛna nǎkpalaɔ kpekǎɔ náá teki lɛlaa.

25 Nǎǎɔɛɛ nukí yulu kɛ. Uɛna tǎm kɔpantu hɛɛɛ í lanjɛ.

26 Siyisilu hɔlǎyi í tǎǎntǎɛ ke mpaav kɔpǎnkɔ kɛ. Uɛna asayaa mpaav náá tolisi-wɛ.

27 Tǎtǎɔ fɛlentú u wɔsǎyi í nantɔ. Ama yulu wɛnau kɔpam ntɛ tǎmle lapɔ.

28 Siyisuyu mpaav taa kɛ weesuyɔ wɛɛ, sǎm fɛi kɔ taa.

13

¹ Pəyaya ləmayasəe tu nukı ka caa səyəsəe ké. Kalampaanı nyəŋka u nukı kalənav.

² Yulv kuyəğətətə yekina na í təğə mpi pə wə teu tə. Ama musəŋ tike ke asayaa ná lakəna.

³ Wei í feŋiği í kuyəğətətə tə tə í təği í waasəği. Ama wei u nyəŋ í nəğə kpaav tə í wə lepu taa ké.

⁴ Felentú wəna konyuləy v ηku ku waasəği-í təğə. Ama pu tələna təmlə latv ké.

⁵ Siyisilu taa kpaana kaloolaya ké. Ulena isayav náá footiği ləlaa na í tųyi-wəyε fεelε.

⁶ Siyisuyu kentiyina yulv wei í təntε wə teu tə. Ulena isayav náá kú isayav.

⁷ Ləlaa yaaki pa təği təŋtənaa, pəcə pa fεi pulv. Ulena ləlaa náá yaaki pa təği konyəntənaa na pá haɣaa.

⁸ Wənav ke yulv layasəğəna í weesuyu. Ama konyəntə ná tá nyí təlε.

⁹ Siyisilu wə ké isu fətəla wei í naaki teu tə. Ulena isayav náá wə isu fətəla wei í fiyinaa tə.

¹⁰ Kalampaanı tike ke pa kusəğəna yoou. Ama mpa pa nukı layav tasəy təğələ ləmayasəe nyəma.

¹¹ Təŋ wei yulv ta laa hikuyu tə í pasəği ké. Ama təŋ wei yulv hikiği pəcə pəcə tə, inı í səəsəğəna.

¹² Yulv tēləy pulv na pé tá lá ləŋ tə, í laŋlε wakələyi ké. Ama ye í nyula pulv na í la-wi ulε í laŋlε huləmı səsəm.

¹³ Ye pa kpaala wei na í tá nu í leki ké. Ama wei í təkəyi nti pa tv-ı tə í waaki ké.

¹⁴ Ləmayasəe tu kusəyəsətə haaki weesuyu ké. Nti tə cələğəna yulv ke səm katəsi.

¹⁵ Yulv layatú ke yələa tųyuna. Ama isayav weesuyu ná wə katε.

16 Nyuɔɔ taa maɣasəm nyáma maɣasəyi pa taa ké na pécó pá la pulu. Uena kumeləmən náá yasəyi pa kumeləntu.

17 Təm kpaallu isayau hotiyi wahala taa ké. Uena kupaŋ náá waasi.

18 Wei ɪ kisiyi seɣesuyɔ tɔ, ɪ pəsəyi kunyɔntu ké na pá tuu-ɪ. Uena wei pa kaləɣəna na í suma tɔ ɪ nyuɔɔ kuli.

19 Ye yulu í nyula pulu na í hiki-wɪ pə wɛ-ɪ lelen ké. Ama kumeləmən ná nyənəyi isayatu lu ke acaalətu ké.

20 Ye n tənəyi ləmaɣasɛɛ nyáma n laki ləmaɣasɛɛ ké. Ama kumeləmən tənlu ná pəsəyi isayau ké.

21 Isayatu tənəyi tə lataa ké. Uena pá lɛɛtəyi tampana tənlaa ke kupaŋtu.

22 Yuluɔpaŋ yekina ɪ luluyɔ nyáma ke ɪ kpancoou ké. Uena siyisilaa náá təɣɔ isayau nyənku.

23 Kunyɔntu naa kuŋ pa tawa taa ké səsəm. Uena muyulla saki.

24 Wei u makɪ ɪ pəyaya tɔ ɪ ta sɔli-keɣɛ. Ama wei ɪ sɔla ɪ nyənka tɔ ɪ makɪ-keɣɛ.

25 Siyisilu təkɪ ké na í haki teu. Uena isayau lotu taa náá sɔləɣəna nyɔɣɔsi.

14

1 Alu ləmaɣasɛɛ tu suki təyaya ké. Uena alu kumelən náá yəki-ke na ɪ niŋ.

2 Tampana taa təntu nyaŋna Tacaá ké. Uena wei ɪ tənəyi mpaŋ isayəŋ tɔ í tuu-ɪ.

3 Kumelən kalampaani təm kəŋna-kuɔɔ tipite. Uena ləmaɣasɛɛ nyáma kuyɔɣɔtu kentiɣi-wɛ.

4 Timpi naaŋ kuhaleŋ fei tɔ kpóú wɛ kpete ké. Ama tala təmlɛ taa ké təɣənaɣa tɔləɣəna.

5 Aseeta tu kupaŋ u looliyi. Ama pəpətu ke isayau inɪ ílé í pələyi.

6 Kalampaani tu kaasəyi ɪ təyi u hikiyi ləmayasɛɛ. Uena yulu layatu náá hiiki nyəm pə́cɔ́ u wukəna.

7 Hatələna kumelen, pə taya ɪ nəyɔ taa təm taa ké n ká hikina nyəm.

8 Nyuyɔ taa mayasəm tu ləmayasɛɛ nté si í cekəna ɪ mpaav. Uena nyuyɔ feinaa kumelentu náá tɔsəyi-wɛ.

9 Kumeleməŋ wonyiɪ tasəkəle tayanuyɔ kətaya ké. Uena tampaana tənlaa náá laki təmayə kupantu.

10 Ye yulu lanje wakəlaa nəyɔlv u pəsəyi na í cosi-te. Mpu tətəyɔ na ɪ lanhulumlɛ.

11 Pu yəki asayaa tɛɛsi ké. Uena siyisilaa coka náá teeki.

12 Mpaav ŋku n nyənəyi kupaŋku tɔ, ku pəsəyi na kú pona-ŋ səm taa.

13 Lanwakəlle pəsəyi na té tii wonja waatu. Uena lanhulumlɛ tɛɛsəna lanwakəlle.

14 Yulu tetelatu təkɪ ɪ kulaputu kasəyaya ké. Uena yulupaŋ náá təyɔ ɪ kulaputu kasəyaya.

15 Wei ɪ fei hɔwɛɛ tɔ ɪ muɪ pə təna mpi pa heeliyi-tɪ təyɔ. Ama laakali tu u kpəsəyi nəɔhəle na í ta mayasi ɪ taa.

16 Ləmayasɛɛ tu seeki isayatu ké na í kisiyi-tɪ. Ama kumelen ná laki ké u mayasəyi. Mpi tɔ, u nyaŋna pulv.

17 Wei u laa pááná muɪv tɔ ɪ laki kumelentu ké, na wei ɪ kpekisiyi ɪ taa ké isayatu tɔ, ɪ laki na lɛlaa taa kpaana-ɪ.

18 Yəlaa mpa pa hɔwɛɛ ta tayali tɔ, pa kawaaya nté kumelentu. Nyuyɔ taa mayasəlaa teeli keɛ nyəmtv.

19 Asayaa ká həntɪ kupama ke ateyɛ, na pá tan siyisilaa nənəɔsi si peɛ pá mu-wɛ.

20 Kɔnyɔntu taapalu maɣamaɣa ná kisiyi-ɪ ké. Ama tonɲ tu camnanaa ná we paɣale.

21 Yulu wei ɪ footiyi ɪ tɔɣɔntɔle tɔ ɪ ké ɪsaɣau ké. Ama wei ɪ wena kɔnyɔntuna paɣɔtɔle tɔɣɔle lelenɲ nulu.

22 Yɔlaa mpa pa maɣasɔyi ɪsaɣatu ke pa taa tɔ, pa pɔntɔyi mpaau ké. Uena mpa pele pa maɣasɔyi kɔpantu tɔ pá laki-ti na tampana.

23 Tɔma tɔna na a kawaaɣa ké. Ama kɔnyɔɲ ke yɔɣɔtaya katatɔlaya ná kɔɲna.

24 Wɛnav nté lɔmaɣasɛɛ nyɔma kasɔyaya. Ama kɔmɛlemɔɲ naa luki pa kɔmɛlentɔ taa.

25 Aseeta tu wei ɪ yɔɣɔtɔyi tampana tɔ ɪ yakɪ weesɲ ké. Ama kaloolaya ke pɔpɔtu ná yɔɣɔtɔyi.

26 Wei ɪ nyanɲna Taca tɔ ɪ sɔɲaa ké tɔca. Pɔ taya pulu, Taca ké ɪ piya kɔkentuyɔ ké.

27 Taca nyamnav haakɔna weesuyɔ, na pá cɔlayɔna sɔm katɔsi.

28 Ye yɔlaa í we samaa, wulav teeli keɛ. Ye yɔlaa pasaa ɪle pá wakɛli wulav.

29 Wei u muɣi pááná ke lɔɲ tɔ ɪ wena layatu sɔsɔɔntɔ ké. Ama wei u laa pááná muɣɔ tɔ kɔmɛlentɔ ke ɪ hulɔyi.

30 Lɔmaɣasɔle taa heesuyɔ haakɔna tɔnuyɔ ke weesuyɔ. Uena ɪsɔsɛɛmle náá we ɪsu muwa taa suulu.

31 Ye wei ɪ tɔki kɔnyɔntuna ɪsɛ, pa ɲmalɔ Iɔ ké ɪ tuuki. Ye wei ɪ wena pa pɔtɔtɔle ɪ kusɔyi Iɔ nyuyɔ ké.

32 ɪsaɣatu wakɔlɔyi ɪsaɣau. Ama siyisilaa ná hikiyi tɔcɔsɔle ké, paa sɔm taa.

33 Lɔmaɣasɛɛ we yulu layatu lotu taa ké. ɪle n kaa na-yɛye kɔmɛlenɲ kiɲ.

34 Kusiyisitu tɔɲuyɔ kusɔyɔna piitim nyuyɔ. Uena ɪsaɣatu lapu náá tu yɔlaa ke fɛɛɛ.

35 Wulaw saŋ i waali nyéma ləmaɣasɛɛ ké. Ulena í moɣi pááná na tetelataa.

15

1 Təhɛɛ kucɔcɔtu hɛɛsəɣi pááná ké, na kunyasətu náá kusɪ-yɛ.

2 Ye ləmaɣasɛɛ tu yəɣɔtəɣi, yəlaa nyuləɣi nyəm ké. Ama kumɛlɛntu tɔm ke kumɛlɛmən ná yəɣɔtəɣi.

3 Tacaa nyənəɣi paa timpiɣi, na í naaki kupaama na asayaa.

4 Tɔm lelen nyəntu haaki weesuɣu ké. Ulena tɔm isayatu náá wakələɣi lanɣɛ.

5 Kumɛlɛn footiɣi ku caa kuseɣesətu ké. Ama wei i lakəna nyuɣu taa maɣasəm tɔ i nukɪ kalənav ké.

6 Pə tələɣəna yulupaŋ ké. Ulena kasəyaya asilima nyəŋka náá kəna mpusi.

7 Ləmaɣasɛɛ nyéma yəɣɔtəɣəna nyəmtu ké. Ama kumɛlɛmən ná fɛi mpɜ.

8 Tacaa luyɜ fɛi asayaa kətasi. Ama niŋ naaleɣɛ i moɣəna tampana təŋlaa kusələmɜtu.

9 Tacaa luyɜ fɛi asayaa təntɛ. Ama i səəla mpa pa təŋəɣi tampana tɔ.

10 Wei i cələɣi mpaav tɔ paa hɔ i ŋkraŋuɣu na toŋ. Wei u nukɪ kukpaalətu tɔ i ká si.

11 Tacaa ta kisi nyəm ke púúɣú səsəəu na atətəle. Kacaŋfana yulupiya lotunaa na?

12 Kalampaani tu u caaki pá kaləna-i. Ii tu pukina ləmaɣasɛɛ nyéma həɣələɣu.

13 Lanɣulɜmlɛ hətəɣi isentaa ké. Ye lanɣɛ wakələa ləmaɣasələ hoowaya.

14 Yulɜ layatú pɛkəɣi nyəm ké. Ulena kumɛlɛn lanɣɛ náá hɛɛna kumɛlɛntu tɔm.

15 Yulv lanʒe í wakəlaa, kuyeyē təna ké isayanj ké. Uena lanʒhulvmlē tō nāá wē acima tam nyəna taa.

16 Pə kəla teu si n̄ wēena pəcə na n̄ nukəna Tacaa. Na mpi n ká wēena toŋ na pə cəəsəyi-ŋ tə.

17 Pə kəla teu si pá puɣuli-ŋ hɔnum na səəloyv. Na mpi paa toŋi-ŋ nav nantv nim nyəntv na t́áá hanʒaya tə.

18 Pááná tō kvsəyi yooú ké, na suulu tō nāá heesəyi yooú.

19 Səwa nyala felentú mpaav taa ké, na yulvpaŋ nyəŋkv nāá hulvmaa.

20 Ləmayasēē pəyayə heesəyi ka caa lanʒe ké. Ama yulv kumelēŋ ná footiyi i too.

21 Ləmayasēē fēi tō lanʒe heekəna i kumelentv ké. Uena ləmayasēē tō nāá kama nyvɣv kē təntē kɔpantē taa.

22 Ye n laki nyá layatv kē nyá tike n kpisiyi ké. Ama layatv tasəlaa í təə-ŋ ulē n waa.

23 Ye yulv í cəwa təm i lanʒe huləməyi ké. Ye i yəɣətə-təyi tə waatv pə leleŋ wē səɣəntv.

24 Nyvɣv taa mayasəm tō təŋəyi weesuyv mpaav ŋkv kv pukina isətaa təɣə. Uena í fiti atətəle kē atē.

25 Tacaa yəkəyi kalampaani tō təyaya ké. Ama i təŋəyi alv leelu tət v toosi.

26 Tacaa luyv fēi hɔwēē asayēē. Ama təm kɔpantv tike wēnna-i teu.

27 Liyitee luluɣv tō kəŋna i nyéma təə ké wakəlvɣv ké. Ama wei i kisiyi kvcəəŋ isayanj tə i wēna weesuyv.

28 Yulv siyisilu mayasəyi ké na pəcə i cə. Ama isayatv təm kē asayaa yəɣətəyi.

29 Tacaa hatələna asayaa ké. Ama i nukv siyisilaa sələməŋ.

³⁰ Isentaa hetənav heesəyi lanle ké. Ulena təm kupantu náá haaki alaafəya ke yulv nantu taa.

³¹ Wei ι ken ηκραηυγυ na í nukí kalənav mpi pə waasəyi tə, ι təcaγale nté ləmayasεε nyóma kíη.

³² Ye í kisiyi seγesυγυ nyá weesυγυ ke n laki awusa. Ama wei ι nukí kalənav tə ι weekəna nyəm ké.

³³ Tacaa nyamnav səsəyi ləmayasεε ké. Pə weε si í pasa nyá təyi na pəcǒ nyá nyυγυ kulí.

16

Tacaa weεv ke yulv kulapəle təna taa

¹ Yulv cakəna na í tó ι kulapəm pəle. Ama Tacaa lakəna na pə lá yaa pə kpisi.

² Yulv kulapəle təna we-ι teu ké. Ama Tacaa nyəmna tampana.

³ Yelina Tacaa ke nyá təma, ιni í ká lana na pə lá.

⁴ Tacaa nyəmá mpi pə təə ι lapa pə təna təγə. Ι nyəmá si ι lapa isayav ke huule təə.

⁵ Ι luγυ fei kalampaaní nyóma. Paa pə lá isəna ι ká hə pa ηκραηυγυ ké.

⁶ Kupantu na tampana təηυγυ təə tasəkəle tayənəyi ké. Tacaa nyamnav lakəna na yulv cələ isayatu lapv.

⁷ Iso lanle í heena yulv tənte, ι ciikiyi í na ι kolontunaa mayamaya ké.

⁸ Pə kəla teu si yulv í weena pəciiu na tampana, na mpi ι ká weena səsəm na pə tá siyisi tə.

⁹ Yulv mayasəγəna ι təma kulapεε təm. Uε Tacaa yekina na á lá.

Awulaa təm

¹⁰ Wulav yəγətəγəna Iso toη ké. Pə fei si í pənti yəγətυγυ ke ι huule taa.

11 Tacaa tənna sanəya wei ι siyisa teu tə. Mayasəlası tənə ké ι niη təmle ké.

12 Isayatu lapu ké wulau ke acaalətu ké. Mpi tə, siyisuyu nyəsəyəna ι kawulaya ke toη.

13 Təm kusiyisitu ke wulau caaki, na í səla mpa pa yəyətəyi tampana tə.

14 Wulau páná tu pəsəyi na í kú yulv. Ama ləmayasεε tu hεsəyi-yεyε.

15 Ye wulau isentaa hεtaa, pə haaki ι yəlaa ke weesuyu ké, na ι kupaŋtu wε isu toomaya teu.

Yulv wεεv ke lεlaa kiη na ι kulapəle

16 Pə kəla teu si yulv í wεεna ləmayasεε, na mpi ι ká wεεna wola tə. Yaa í wεεna layatu na mpi ι ká wεεna liyitee tə.

17 Siyisilaa mpaav nté isayatu cəluγv. Wei ι fenjiyi ι təntε tə tə, ι weesuyu ke ι kentiyi.

18 Kalampaani wakələyi yulv ké. Uena isəcav náá hu-ι.

19 Pə kəla teu si yulv í pasa ι ti, na í na konyəntvnaa pá káá, na mpi í na isəcav nyəma paa taləyi kulεekəm tə.

20 Wei í pεekəyi si í cəkəna təm tə ι lanje huləməyi ké, na wei ílé ι laki Tacaa ke naani tə í nukı lelenj.

21 Wei ι lotu taa wε ləmayasεε tə ι ké layatu ké, na isəna təm wε lelenj tə mpyú tə pəsəyi yulv.

22 Ləmayasεε haaki a wεentaa ke alaafəya ké. Uena kumeləməη náá təkı pa kumeləntu wahala.

23 Ləmayasεε tu mayasəyi ké na pəcó í yəyətəyi. Tənaγa ι təm pəsəyəna yəlaa.

24 Təm kupaŋtu wε lelenj ké isu tuη setaya. Tə wε ləsaγa ke lelenj, na tə haaki tənυγv ke alaafəya.

25 Mpaav ηku n nyənəyi kupaŋku tə, ku pəsəyi na kú pona-η səm taa.

26 Nyɔɔsi tɔyɔna yulɔ ke tɔmlɛ. Mpi tɔ, ɪ hiluyɔ caalɔyɛnɔ-ɪ.

27 Tɛtɛlatɔ tɔyɪ ɪsayaɔ pɔlɛ kɛ́, na ɪ tɔm náá nyaki ɪsɪ kɔ́kɔ́.

28 ɪsayaɔ kusɔyɪ yooɔ kɛ́. ɪlɛna katayasaɔa tɔ náá fakɪ cewaa.

29 Mɔsɔntɔ tɔsɔyɪ lelɛaa kɛ́, na ɪ pukina-wɛyɛ mpaavɔ ɪsayaɔ taa.

30 Wei ɪ wiisiyi ɪsɛ na ɪ kpa mɔntɔna tɔ, ɪsayaɔtɔ ke ɪ caaki. Halɪ ɪ tu tɛma tɔ lapɔ.

31 Nyɔɔsi kuhulɔmasɪ kɛ́ teeli pulɔyɔ. Mpi tɔ, tampana tɛɲlaa kasɔyaya ntɛ weesuyɔ kutayalɔyɔ.

32 Wei ɪ mɔyɪ pááná ke lɔɲ tɔ, ɪ wɛ sana na aka. Na wei ɪ kpaaki ɪ ti tɔ ɪ kɛla wei ɪ lɛɛkɔyɪ acalɛɛ tɔ.

33 Pa mayasɔyɪ pile kɛ́ sɪ pá nyɪ nti tu kɔɔ tɔ. Ama Tacaɔ nyɔmna kuvɔcɔtɔ.

17

1 Pɔ́ kɛla teu sɪ yulɔ ɪ nyasa mɔtiya kɔpɛɛ na hɛɛsɔyɔ, na mpi paa saaki-ɲ tɔkpɛɛkɔpɛɛ ke tɔyaya ɲka ka taa yooɔ wɛɛ tɔ.

2 Tɔmlɛ tɔ wei ɪ wɛna lɔmayasɔlɛ tɔ, ɪ kɔakɔyɪ pɔyaya tɛtɛlatɔ lɔntɛ kɛ́ na ɪ hiki ɪ paa nyɔm ke kpancooɔ taa.

3 Kɔ́kɔ ke pa wiiliyina wɔla, na liyitee nyɔyɔlɔyɔ sɪ, pa naa kv teu. Ama Tacaɔ mayasɔyɛna yɛlaa lotunaa.

4 Tɔm nti tɔ fɛɪ teu tɔyɔ ɪsayaɔ kɛɲna ɲkpaɲɲ. Na pɔpɔtɔ náá nukɪ tɔm nti tɔ wakɛlɔyɪ yɛlaa tɔ.

5 Wei ɪ wɔɲiyɪ kɔnyɔntɔnaa tɔ pa ɲmalɔ ɪsɔ́ kɛ́ ɪ tɔvki. Na wei ɪ paana lelɔ wahala tɔ, pu hɔ ɪ ɲkpaɲɔyɔ.

6 Saalɛnaa kusɔyɛna kuvkɔpɛlɛaa nyɔyɔ, na cɛcɛnaa náá kusɔyɪ pa piya nyɔɲ.

7 Təm kupantu u makı kumeleməŋ. İle isənaya kaloolaya ká maya yulv səsə?

8 Lelaa ná huuki sı pa kucəəv ká tu-weyge nyulelen, na pá waa pa təma təna taa.

9 Wei i ləəki isayatu nti i təyəntəle lapa-i tə, i preekəyi səəlvəv ké. Ama wei i təəsəyi-təyi i kuyəyətutu taa tə i faki taapalaa.

10 Kalənav waasəyi yulv layatu ké, na pá kəli tipila naanəwa ke kumelen təə.

11 Isayatu lapv ke isayav preekəyi. Ama tillu isayav ke paa pona-i.

12 Pə kəla teu sı n sulina təyələya ŋka ka piya pə kpawa tə, na mpi n ká sulina kumelen ke saa wei i kumeləntv kulaa tə.

13 Wei i ləetəyi isayatu ke kupantu lonte tə, wahala kaa tə i təyaya taa.

14 Yoou caaləyv wee ké isu akəla tlvəv. Kpa nyá ti, taa yele na kv kəə.

15 Yulv wei i haaki tampana tv ke tasəkəle, na wei ilé í ha tasəkəle tv ke tampana tə. Taca taa kpaakəna pa naaleye.

16 Paa kumelen tóka liyitee sı kv yaki ləmayasəe pu waasəyi-kv.

17 Ceu huləyi i səəlvəv ke tam ké. Lvləv tv təmlə nté sı í səna wahala waatu.

18 Yulv wei i feina nyəyv taa mayasəm tə, inı i saləyəna nin na í mv i təyəntəle kəmlə.

19 Wei i səəla yoou tə i səəla isayatu ké, na wei ilé i həŋ i ti tə í polo wakəlvəv taa.

20 Yulv isayav kaa na laŋhuləvmlə. İlena isayatu yəyətulv náa hoti wahala taa.

21 Yulv wei i lula kumelen tə laŋwakəlle taa ké i wee. Kpaŋtv caa kaa pəsı na í yəəli.

22 Lan̄hul̄um̄le k̄e k̄ōle k̄opante k̄e. Ama lan̄wak̄elle n̄a laki na muwa taa w̄uli.

23 Isayau mūgi toko tee kuc̄ōn̄ wei i k̄a hel̄asi-i tampana taa t̄ō.

24 Lam̄ayas̄ee we yul̄o layatu n̄ō t̄o k̄e. Uena k̄um̄elēn̄ n̄ā nȳan̄ōgi hatoo tetu t̄an̄aya.

25 P̄ayāa k̄um̄elēn̄ wak̄el̄ōgi ka caa lan̄le k̄e, na k̄a tu ka too kul̄ul̄o ke n̄ōs̄ee.

26 P̄a fei si n̄ peli k̄am̄le ke wei i t̄om ta si t̄o. Yāa n̄ h̄o wei pa t̄ȳona t̄o i nk̄pan̄ōȳo ke i tampana t̄en̄ȳu t̄o.

27 Wei i nȳom̄a i ti k̄rau ke t̄ōȳōt̄e t̄o, i k̄e nȳantu k̄e, na wei i lam̄ayas̄ale we t̄epam̄m̄ t̄o, i k̄e yul̄o layatu.

28 P̄aa k̄um̄elēn̄ maȳam̄aya sumna ku n̄ōs̄ōȳona lam̄ayas̄ee tu k̄e. Ye wei i sula i n̄ō t̄o i k̄e layatu k̄e.

18

1 Wei i fak̄ana i m̄paa t̄o i kun̄yul̄am̄ tike ke i p̄eek̄ōgi. Uena i mūgi p̄ān̄a na lam̄ayas̄ale nȳam̄ t̄ana.

2 K̄um̄elēn̄ lan̄le u heek̄ana layatu. Ama i maȳam̄aya i huw̄ee hul̄ōȳo ke i s̄ōlaa.

3 Ye isayatu i k̄oma, footūȳu k̄ona, na tetelat̄o t̄o n̄ā k̄ona fēle.

4 Yul̄o k̄ȳōt̄o t̄o lum̄aa k̄e isu lum̄ s̄ōs̄ōm. Uena lam̄ayas̄ee n̄ā we isu l̄ō s̄eel̄o lum̄ m̄pi p̄ā n̄maaki t̄o.

5 P̄a fei si n̄ nya isayau is̄ale na n̄ p̄e tampana ke a tu.

6 K̄um̄elēn̄ k̄ȳōt̄o t̄o taa sita yoōu k̄e, na i n̄ō t̄o t̄om k̄ona nk̄uma.

7 K̄um̄elēn̄ k̄ȳōt̄o t̄o wak̄el̄ōgi-kūȳo, na t̄o k̄paa-kūȳo kat̄ōka nȳam̄.

8 Kat̄ayas̄ōt̄on̄aa k̄ȳōt̄o t̄o we k̄e isu kun̄yul̄ōȳo t̄ōn̄aya, nk̄a ka tiiki hatoo yul̄o hil̄ōȳu taa t̄o.

9 Felent̄u na wak̄ell̄o pa k̄e yul̄o na i neu k̄e.

10 Tacaá hətə nté kəkentim tonj nyəm. Siyisilu toyi kpyoloyu na í naaki nyoyu.

11 Tonj tu ná nyənəyi ɪ wənaw ke kolunja ɪcate tonj nyəntə ké, na í maɣasəyi si pu kenti ɪ təw.

12 Kalampaani pukina yulu ke təkpisile ké. Pə wɛɛ si ń pasa nyá təyi na pácɔ nyá nyoyu kulɪ.

13 Wei ɪ cɔw təm na í ta nuta-tɪ tɔ, ɪ huləyi kumelentu ké, na ɪ yeki na pá wonjiyi-ɪ.

14 Yulu ləmaɣasəle waasəyi-ɪ kvtənj taa ké. Ama ye ɪ apalɔtu hoowa awe kraasi-tɪ?

15 Yulu wei ɪ wɛ layatu tɔ ɪ pɛəkəyi nyəm ké, na ləmaɣasɛɛ tu náá kenj ɲkraɲj ke nyəm təm taa.

16 Kucɔwɔ hav huləyi yulu ke mpraanj paɣale ké, na pá yeki na í nyənj sɔsaa.

17 Sumaɣa lenka í fɛɪ lenka kələyi wula ké.

18 Pa maɣasəyi pile ké na pá hɛɛsi yoo, na pá faɣasi tonjtuɲaa.

19 Ye n pəntəna nyá taapalu, ɪ kpətənav kəla katɛ ke kolunja tonj nyəɲka tusuyu. Na ye í yoowa, mə kpɛntoyu kəla katɛ ke kutuluyu ɲku pa kaləsəna mənkuuli tonj nyənj tɔ ku taa sɔw.

20 Yulu nəɣɔ kulɔlɔm ke ɪ hakɪ ɪ hiluyu taa.

21 Səm na weesuyu pə wɛ nsəmle niɲ taa ké. Ye wei í sɔla yəɣətəɣa ɪ ka təɣɔ ka kulɔlɔm.

22 Wei í hika alɔ, pɔntu lanjɛ hulɔmmaa ké. Pɛɛɛɛ ke Tacaá lapa-ɪ.

23 Kunyontu na yəɣətəɣəna niɲ tekoyu ké. Ulena tonj tu náá yəɣətəna toma.

24 Taapalaa wɛɛ na pá pukina təlete taa yaa. Ama taapalaa lɛlaa wɛɛ na pá kəla teu ke neu.

19

¹ Konyǝntu wei ɪ tǝŋǝɪ tampana tǝ, ɪ kǝla teu ke yulu wei ɪ yǝɣǝtǝɪ ɪsǝɣatv na ɪ kǝ kǝmɛlɛŋ tǝ.

² Nyǝm laŋɣv fɛɪ nǝɣǝlv ke teu. Na wei ɪ kpetiliyi pulɔpɔ taa tǝ ɪ pǝntǝɪ kǝ.

³ Kǝmɛlɛntv susǝɪ lɛlaa ke wahala taa. ɪlɛna pǎ mɣɪ Tacaa na pǎǎnǎ.

⁴ Liyitee tv taapalaa sǝsǝɪ kǝ. ɪlɛna konyǝntv nyǎma nǎǎ lǝǝkɪ-ɪ.

⁵ Pǝpǝtv aseeta lǝsulv ŋkpaŋɣv na kv hǝm kǝ. Mpu tǝtǝɣǝ loollu kaa fiti salǝka wei ɪ mɔna-ɪ tǝ.

⁶ Yǝlaa samaa puɣusiyi yulu wei ɪ haana lotu kulɔmtv tǝɣǝ, pa tǝna pa camna kɛlɛ wei ɪ haaki kvɔɔŋ tǝ.

⁷ Konyǝntv newaa luyv nǎ lukɪ-ɪ kǝ. Mpu tǝtǝɣǝ ɪ taapalaa nǎ lǝǝkɪ-ɪ. ɪ caa-wɛ u naa-wɛ.

⁸ Wei ɪ sǝla nyɣv taa mayasǝm tǝ ɪ sǝla ɪ tǝɪ, wei ɪ tǝka layatv tǝ ɪ laŋlɛ hulǝmǝɪ kǝ.

⁹ Pǝpǝtv aseeta lǝsulv ŋkpaŋɣv na kv hǝm kǝ. ɪlɛna kaloolaya tv nǎǎ le.

¹⁰ Pǝ ta mɔna sɪ pǎ cayana kǝmɛlɛŋ ke teu. Mpu tǝtǝɣǝ pǝ ta tu mɔna sɪ yom ɪ ŋmakɛli awulaa.

¹¹ Yulu wei ɪ pɛɛkǝɪ sɪ ɪ cɛkǝna tǝ u mɣɪ pǎǎnǎ ke lǝŋ. Pǝyele ɪ sǝǝkɪ ɪsǝɣatv nti lɛlaa lakɪ-ɪ tǝɣǝ na pǎ kvɔsǝɪ ɪ nyɣv.

¹² Wulav pǎǎnǎ wɛ kǝ ɪsu tǝɣǝlaya nyusɣv tǝ. ɪlɛna ɪ kvpantv wɛɛ ɪsu aŋkpǝlɛɛ kpaakɣv nyutv tǝ.

¹³ Pǝyaya kǝmɛlɛŋ kǝ wahala ke ka caa kǝ. ɪlɛna alv tǝm tv nǎǎ wɛɛ ɪsu tev lvm tosuyv kvtamsa tǝ.

¹⁴ Nyǎ caa sǝkǝna na ɪ yelina-ŋ wɛnav na tǝyaya. Ama ɪsǝ haakǝna alv wei ɪ wɛna lǝmayasǝlɛ tǝ.

1. ¹⁵ Felentú tɔyɔna yɔlv ke tapayuy. Pəyele hatəŋmulv u naaki tɔyɔnaɔa.

¹⁶ Wei ɪ təkəyi kusəsutv tɔ ɪ weesuyv ke ɪ kentiyi. Ilena wei u fenjiyi ɪ tɔntɛ tɔɔ tɔ ílé í sí.

¹⁷ Wei ɪ wɛna kɔnyɔntv pətɔtɛle tɔ, pə wɛ ɪsu Iɔ kɛ ɪ kəntaa, ɪ ká feli-ɪ ɪ kɔpantv ntəyi.

¹⁸ Kpɔli nyá pəyaya ke saa wei n tɛɛləyi si kaa la teu tɔ. Ama taa tɛləsi mpəle na ń kv-ke.

¹⁹ Wei ɪ pááná tɛləsa mpəle tɔ, ɪ mɔna pá pɛli-ɪ kəmlɛ kɛ. Ye n tu yɛla-ɪ ńpúyú lapv, n sɔɔsa-ɪ tɔŋ kɛ si í lɛli.

²⁰ Nu layatv tasuyv na ń mu sɛyɛsuyv. Ilena ń pəsɪ ləmaɔasɛɛ tv.

²¹ Yɔlv tɔyi təma payale pɛɛ kɛ. Ama Tacaɔ luyv nyəntv lakəna.

²² Mpi pa caana yɔlv tɔyale ɪ kɔpantv lapv. Kɔnyɔntv kəla teu ke pəpətv.

²³ Tacaɔ nyamnav haaki weesuyv kɛ, na yɔlv həntəyi ahoɔ na ɪ haɔanaya wahala u kəŋ.

²⁴ Felentú sɔsəyi ɪ niŋ ke nyənaya taa. Ama u pəsəyi si í kpaasi-ɪ ɪ nɔyɔ taa.

²⁵ Ye pa mapa wonju, kɔmɛɛŋ ná maɔasəyi kv nyuyv taa kɛ. Ye pa kaləna yɔlv layatv ɪ pəsəyi nyəntv kɛ.

²⁶ Pəyaya ŋka ka wakələyi ka caa, na ká tɔyɔni ka too tɔ, ka kɛ pəyaya ŋka ka tɔyi fɛɛɛ tɔyɔ.

²⁷ Ma pəyalv, yeɛ sɛyɛsuyv ŋku ku hatələna-ŋ nyəm təm tɔyɔ nuv.

²⁸ Aseeta tv wei ɪ ke kpɛtɛ tɔ, ɪ wonjiyi tampana təŋyɔv kɛ, na asayaa náá nyuləyi ɪsayatv lapv.

²⁹ Wonjlaa tɔɔ kɛ ŋkrapɔyɔv həm wɛɛ, na ŋkuma náá wɛɛ kɔmɛɛŋ siyile tɔɔ.

20

¹ Sulum susəyi yulu ke kalampaani ké. Ilena sulum ton nyəm náá susi-i yooou taa. Ləmayasəe fəi tu haakəna i təyi pə taa.

² Wulav pááná wə ké isu təɣolaya nyusuyv, wei i kraasa-ye i ká si.

³ Yooou selu wəna teeli ké, kumelen tike kanja nyuyv ke pə taa.

⁴ Hátó wei i lapa hatənjmuləm ke toomaya taa tó, u kəŋ puluyv saləŋ waatu.

⁵ Yulu huwəe wə pooluŋ ké isu lom seelaa ke tetv tē. Ləmayasəe tu tike pəsəɣəna a ləsuɣv.

⁶ Yəlaa tuutuuma saŋna pa ti si, ləlaa í la-weyə naani. Ama pə wə katə si í hiki naani tu na tampana.

⁷ Tampana təŋlv wei i təŋ teu tó, i waali piya nyəŋ lapa leleŋ ké.

⁸ Wulav í caya təm huɣv, i naaki isayatu ke kpakpaa ké.

⁹ Nəɣəlv u pəsəyi na í yəɣəti i taa si i ta pənti. Yaa i lu kəpəntuyv paa taa.

¹⁰ Yuy məyasəlaya yaa tayaləŋ nyəŋka ŋka ka ta siyisi tó, Tacaə nyənəyi-keɣe acaalətv ké.

¹¹ Apalv pəyaya yaasi taa ké pə naakəna si, ka təntə ká siyisi na tə wəe teu.

¹² Nkraŋuyv ŋku pa nukəna, na isələ nte pa naakəna tó, Tacaə lapəna pa naalə.

¹³ Taa nyuli tom, pə taa kəɔ na í pəsɪ konyəntv. Ye n caa si í təɣə na í haɣa cayana nyá isə.

¹⁴ Yampayati nəɣə taa na pə tusa-m ké. I luki kpeenja ilena í kpasəyi amvəkəŋ.

¹⁵ Wvla na pəe nna a pəekuyv wə katə tó pə tólaa ké təhə. Ama yəlaa ləmayasəe nyəma hikuyv wəna katə.

16 Ye nɔ̀yɔ̀lv sɛ̀ŋaa sɪ mʊlv ɪ tɔ̀yɔ̀-ŋ kɛmlɛ, mʊ sɛ̀ŋlv capa kɛ tɔ̀lvma kɛ n ta nyɪ mʊlv tɔ̀ pɛ tɔ̀.

17 Nmʊlɛm tɔ̀yɔ̀naɣa wɛ lɛlɛŋ kɛ teu kɛ́. Pɛ kɛɛsɛɣɪ ɪlɛna ká pɛsɪ ɪsu pɛtuwee kɛ nɔ̀yɔ̀ taa.

18 Layatu tasʊyʊ tɔ̀ kɛ yʊlv pɛsɛɣɪ na ɪ la tɛma. Ye n caa n tɛɛ yʊʊ, caɣa na ń maɣasɪ teu.

19 Katayasɛtv kuliɣɪ tɛm kʊŋmɛsɛtv tɔ̀ kɛ́. Cɔ̀lv yɛlaa mpa pa yɔ̀yɔ̀tɛɣɪ katatɛlaya tɔ̀.

20 Ye wei ɪ tʊ́ ɪ too yaa ɪ caa, ɪ weesuyʊ tɛŋ kɛ ɪsu sɛkɛɛtʊyʊ taa kɔ̀kɔ̀.

21 Wei ɪ paala wɛnɔ̀v kɛ holoholo kɛ tanɛŋ tɛɛ tɔ̀, pɛ kaa tɛɛsɛna-wɛɣɪ kʊpantʊ kɛ kooluyʊ.

22 Taa tɔ̀ sɪ n lɛɛtɛɣɪ ɪsɛɣatʊ. Tʊ́ Tacaɔ kɛ naani ɪ ká waasɪ-ŋ.

23 Tacaɔ luyʊ fɛɪ maɣasɛlaya ɪsɛɣaa. ɪ caa sanɛya wei ɪ ta tɛŋ tɔ̀.

24 Yʊlv u pɛsɛɣɪ na ɪ nyɪ ɪ mpaav. Tacaɔ fɛŋɣina ɪ weesuyʊ tɔ̀.

25 ɪsu yʊlv sukʊyʊ nɔ̀yɔ̀ kɛ ɪsɔ̀ sɪ ɪ ká la pʊlv, na ɪ ta maɣasɛta sɪ ɪ ká pɛsɪ yaa ɪ kaa pɛsɪ tɔ̀, pɛ kɛ́ asola kɛ́.

26 Wulav lɛmaɣasɛɛ tv cɛkɛyɛna asayaa kɛ́, na ɪ lɛsɛɣɪ-wɛ na ɪ hɛŋ pa ŋkraŋŋ na pɛtɔ̀tɛlɛ fɛɪ.

27 Yʊlv lɛmaɣasɛlɛ nte kɔ̀kɔ̀ ŋka Tacaɔ tʊwa yʊlv taa sɪ ká naaki hatoo ɪ lotu taa tɔ̀.

28 Kʊpantʊ na tampana kentiɣina wulav. Kʊpantʊ kɛ ɪ tɔ̀kɛna ɪ kawulaya kumte.

29 Tɔ̀nyʊyʊ taa alaafɛya kʊsɛyɛna ɪfɛpile nyʊyʊ, na nyɔ̀sɪ kʊhʊlvmasɪ náá kʊsɪ kʊkɛpatɛlv nyɛŋkʊ.

30 Yʊlv wei ɪ lakɪ kawalaya tɔ̀ pɛ kɔ̀lɛ ntɛ hin, ɪlɛna mapʊ náá tv yʊlv kɛ lɛmaɣasɛɛ.

21

¹ Wulav we Tacaa niŋ taa ké na Tacaa lakəna-ɪ isəna ɪ sɔɔlaa tɔ. Isu lɔm kpenɲuyu pɔɔɔ taa tɔ.

² Yulɔ kulapəle təna siyisa ɪnəyi. Ama Tacaa mayasəyənə paa wei ɪ lotu.

³ Tampəna tənɲuyɔ na kusiyisim lapɔ ke Tacaa caaki, na pə kəli kɔtasɪ.

⁴ Kalampaanɪ na təhəm nté asayaa kulapəle, na mpɔ ɪnɪ pə kəna isayatu.

⁵ Pə tɔɔləyənə yulɔ latɔ wei ɪ wəna nyuyɔ taa mayasəm tɔɔɔ. Ama petepete tɔ ná tɛŋna lanɲuyɔ ké.

⁶ Wənav mpi yulɔ puɣusaa na í hiki tɔ pə we kpɛte ké. Pu leeliyi, pécó pə kəŋna səm.

⁷ Asayaa mɔsɔŋ pukina-weyɛ tɔlete taa ké. Mpi tɔ, pa luyɔ fɛi tampəna tənɲuyɔ.

⁸ Yulɔ isayav mpaav konɲaa ké. ɪlena kɔpama nyəŋku náá siyisaa.

⁹ Pə kəla teu sɪ yulɔ í həntɪ cokiya taa, na mpi í na alɔ təm tɔ paa kaa nan taa tɔ.

¹⁰ Isayatu lapɔ ke yulɔ isayav pɛɛkəyi, paa ɪ taapalɔ mayamaya u huləyi ɪlɛyɛ suulu.

¹¹ Kalampaanɪ tɔ ŋkpaŋuyɔ həm taa ké kumɛlɛŋ ná hikiyina ləmayasɛɛ, na ləmayasɛɛ tɔ náá waa sɛyɛsuyɔ ŋku ɪ nukɪ tɔ ku taa.

¹² Tampəna tɔ Isə fenjiyi pə təna mpi pə laki asayaa tɛɛsɪ taa tɔɔɔ, na í tusiyi-weyɛ wakəlyuyɔ taa.

¹³ Ye konyəntɔ wiiki na nəɣəɔl təkəyi ɪ ŋkpaŋŋ, pɔntɔ ká kəɔ na í wiiki nəɣəɔl kaa cə-ɪ.

¹⁴ Mukayateɛ kucɔɔ ke pa heesəyənə pááná, na ŋmɛsav kucɔɔ náá heɛsɪ yooɔ sɔsɔɔ.

¹⁵ Yulɔpaŋ lanɲɛ heekəna tampəna tənɲuyɔ ké. ɪlena pə wakəli isayalataa.

16 Yulv wei ı yeki ləmayasεε mpaav tə, sətaa kpekəle taa ké ı ká hεesi.

17 Wei ı səəla ı mayamaya ı lelenj nuw tə ı we laŋyuv taa ké, na wei ı səəla suləm na nim təyəv tə ı kaa weena liyitee ke səsəm.

18 Mpa paa tən İso na pa taa tə, na kiinj kisilaa pa təkı wahala wei tampana tənİlaa na kəpama kaa ná təyə.

19 Pə kəla teu sı yulv í caya nyuto taa, na mpi í na alb təm tv na pááná kusulv paa caya tə.

20 Layatv ηmesəyi wontu kəpantv ke ı tεye. Ama kumelenj ná təkı pə təna.

21 Wei ı pεekəyi sıyısuyv na kəpantv lapv tə, ı weena weesuyv na ı tənəyi tampana na ı nyuvv kulaa.

22 Ləmayasεε tv suvkı yoolaa taa yoolaa ıcatε taa ké, na í yəkı mpi pele paa wena naani tə.

23 Wei ı fenjıyi ı kuyəyətvtv tə, ı cələyi ı tı na wahalanaa ké.

24 Kalampaanı tv na ısətoosile tv wonjıyi pə tənaya, na ısəcav naakı ı yaasi təna taa.

25 Felentú laŋəyi ı kənyuləm ılena í sı. Mpi tə, ı caakı təmle lapv na ı niŋ.

26 Paa kuyakv ηkv lelaa ná paasəyəna pa təyəntələnaa nyəm nyuluyv. Ama sıyısılu ná haakəna luyv kulvmyuv ké.

27 Asayaa kəhaanj ké acaalətv ké. İlena pə tv kələna saa wei pa haakəna hıwεε asayεε tə.

28 Pəpətv aseeta tv ká sı ké. Ama yulv wei ı nukı tə, ılé ı ká yəyətəyi tam ké.

29 Yulv ısayav ná nyəŋsəyi ı ısentaa ké. İlena tampana tənİlv náá seesa ısəle.

30 Yulv nyəm na ı layatv na ı ləmayasεε ta ha-ı mpaav sı í kisi Tacaa luyv nyəntv.

31 Pa kpeeləyi yoolaa kpaɣanəŋ ke youu wule yaa. Ama Taca haakəna akaitu.

22

1 Pə kəla teu si nyá hətə í yaa, na mpi n ká wɛɛna wɛnaw səsəm tɔ, pɛɛɛ kəla wula na liyitee nyəɣətɔ ke teu.

2 Liyitee tu na konyəntu pa wɛ kulɔm ké. Taca ηmana pa tana.

3 Nyɔɔ taa maɣasəm tu loosiyi wahala ke pooluŋ, ɪɛna í ηmɛli. Ama kumɛɛmən ná laki awusa, ɪɛna pə nukɪ-wɛ.

4 Ye yulɔ pasəyi ɪ ti na í nyaŋna Taca, pə kasəyaya nté wɛnaw na teeli na weesuyu.

5 Sɔwa na katəsɪ pə wɛ yulɔ ɪsayaɔ mpaaw taa ké. Ye wei í sɔla ɪ ti pə wɛɛ si í cɔɔ-kɔ.

6 Hóləyi pəyaya ke mpaaw ηku kaa tən tɔ. Paa ka kɔma na ká kpatəli ka kaa yeɛ-kɔ.

7 Liyitee tu ηmakələyi konyəntunaa ké. ɪɛna kəntəlaa náá pəsɪ mpa pa kəntəyi-wɛ tɔ pa yomaa.

8 Wei í tuuwa mpi pə ta siyisi tɔ, wahala ke ɪ kuŋ. Na ɪ prááná kprátuyú ká saali yem.

9 Pu tənɪ kɔpantɔ latɔ ke nɔsɪ kɔpaŋɪ ké. Mpi tɔ, ɪ haaki konyəntu ke ɪ təɣnaya.

10 Təɣnɪ wɔŋlu, ɪɛna youu tɛ, na həm na kɔtuyɔ su tənaya.

11 Yulɔ í sɔla wei ɪ lotu taa wɛ tənəŋ, na í yəɣətəyi pɛɛɛ təm tɔ, wulaw nté pɔntɔ taapalɔ.

12 Taca kentiyi nyəm tɔ ké, na í liyitiyi asayaa kuyəɣətɔtɔ.

13 Felentú kuyəɣətɔtɔ nté si: Təɣɔlaya wɛ awalɪ. Ká taa kɔ na ká ku-m hapəɛ tɔ.

14 Alu tetelatv kuyəətutv ké púúyó luman nyəŋku ké. Tacaaləwa wei tə pəntv hotiyina kv taa.

15 Kpaŋyuy nyəna pəyaya taa. Ie seɣesuyv tipilaya ká waasəna-kə.

16 Ye n muɣuliyi konyəntv n waasəyi-ı ké, na wei ı haaki tonj tv tə, ı təyi ı susəyi konyəŋ.

Laakali təmnaa waanı waanı

17 Ke ŋkpaŋ na ń nu ləmaɣasəe nyəma təm, na ń tókı ma nyəm ke nyá taa. 18 Mpi tə, pə we teu sı ń tókı-təyi nyá taa na tə wee nyá nəyə taa. 19 Na pécó ń tó Taca ke naani, Ie ma seɣesi nyá maɣamaya ke saŋa. 20 Ma tasa-ŋ layatv na ləmaɣasəe təm isu hiu na naanəwa, 21 sı pə seɣesi-ŋ təm naani nyəntv na tampana nyəntv, na ń cə tampana ke wei ı tila-ŋ tə.

22 Taa ləkı konyəntv ke ı ıcantv tə. Pécó taa muɣuli wahala tv ke təhəle. 23 Pə taya pulv, Taca ká seəna pa tə na í ləsi mpa pa ləkə-we tə pa weesiŋ.

24 Taa puki pááná tv tə, pécó nyá na mvsəŋtv í taa tə. 25 Pə taa kəə na ń keəna-we na pá pəsi-ŋ isu katəka.

26 Taa sv mpa pa siki nəəsi ke yem, ya pa muɣi ləlaa kəma tə pa taa. 27 Ye ń feina sı ń fei, pa kusi-ŋ na pá kpaɣa nyá kvhəntuyv maɣamaya.

28 Taa tuusi tetv tonja kəpənaɣa ŋka nyá caanaa suwa tə.

29 Awulaa kiŋ ke wei ı nyəmə ı təmle lapv ke teu tə ı cakı, ı cakı kpaı nyəma kiŋ.

23

1 Ye n caya yulv səsə mutv nyənaya tē, paasəna təɣənaɣa ŋke na ń lá laakali. 2 Ye n kəla hiluyv, ŋmusı-kv. 3 Taa nyənı ı təɣənaɣa kəpəŋka teu na ń kəli ntayama lipv, ntanyı səm ké.

⁴ Taa kuyi nyá t̄ayi yem na ń p̄eek̄ayi wena, ye le p̄ə t̄əm h̄uu. ⁵ Liyitee muk̄ayi k̄é, n ta tu hikita cayale si, ń na-yeyē nav mayama. P̄ə nəḡəsəna k̄é is̄u a wena ken̄ is̄u h̄ek̄ale na á kul̄ayi na á t̄eeki pooluḡ.

⁶ Nyá na l̄eetu í taa kaa. Taa tu nyuli i t̄əḡonaḡa kupaḡka. ⁷ Mpi t̄o, i taa fei is̄u n naakoyu-i mp̄u t̄o. I yaa-ḡ k̄é si: K̄oo na ń t̄əḡo yoo. P̄áćó ye n suwa i taa, il̄e seesi. ⁸ Ye n k̄oma ń cek̄ana mp̄u n k̄á t̄ó i t̄əḡonaḡa ḡkeḡe. Il̄e nyá t̄əm kupaḡtu ȳḡot̄uȳu m̄ala yem k̄ele.

⁹ Taa heeli kum̄eleḡ ke t̄əm, ku kaa nyi t̄ə l̄əmayas̄e.

¹⁰ Taa tuusi t̄etu toosi kupaḡsi. P̄əyele taa su suluwaa t̄etu taa. ¹¹ Pa wena t̄ə seenu t̄on̄tu k̄é. In̄u i k̄á h̄unana-ḡ na pa nəḡo.

¹² M̄u nti pa seḡes̄ayi-ḡ t̄o na ń nu nyəm t̄əm.

¹³ Taa kisi nyá p̄əyala ke seḡes̄uȳu, tipilaya u kuyi-ke. ¹⁴ Ye n casa-keḡe tipilaya, ka weesuȳu ke n yak̄i at̄et̄ale taa.

C̄ēē layat̄u tas̄uȳu ke i p̄əyalu

¹⁵ Ma p̄əyalu, ye n wena l̄əmayas̄e, ma lan̄le k̄á h̄ul̄m̄i k̄é. ¹⁶ Ye n t̄əḡayi tampana ke nyá kuȳot̄ot̄u taa ma taa heewaya.

¹⁷ Taa nyuli asayaa ke paa p̄əćo. Ama nyaḡna Taa ke tam. ¹⁸ Waatu in̄ayi nyá lan̄le k̄á h̄ul̄m̄ana mpi pu mayana-ḡ t̄o. Il̄e nyá t̄el̄uȳu kaa saali yem.

¹⁹ Ma p̄əyalu, nyáá ke ḡkraḡḡ na ń weena l̄əmayas̄e na ń t̄əḡ m̄paau kusiyisuȳu. ²⁰ Nyá na sol̄nȳoḡlaa na lulutunaa í taa kaa. ²¹ P̄ə t̄aya pul̄u, sol̄nȳoḡlu na lulutu pa t̄es̄əḡana k̄onȳoḡ k̄é. Il̄ena fel̄entunaa náá t̄es̄əna p̄əćeka suuu.

²² Nuna nyá caa, in̄u i lul̄əna-ḡ. Taa l̄o nyá too ke waatu wei i kpat̄əlaa t̄o. ²³ T̄əḡayi tampana, na ń

wεena lαmayasee, na n̄ tākayɪ seɣesuyɪ, na n̄ wεena layatu. Taa wakəli pə taa pulv. ²⁴ Tampana tənɪlv caa yəolayɪ kέ. Wei ɪ lula lαmayasee tv tɔ ɪ lanɪe ká hvlɔmɪ kέ. ²⁵ Nyá too na nyá caa pa lan̄a í hvlɔmɪ. Alv wei ɪ lula-η tɔ í yəoli.

²⁶ Ma pəyalv la-m naani na n̄ tən̄ ma ikpate. ²⁷ Mpi tɔ, alv yeleyele tv na lelv alv pa we asola kέ isu luman̄ púyú. Yaa ləkə səsə wei ɪ n̄yɔ ta wali tɔ. ²⁸ Pa papəyɪ apalaa ke isu ηmulaa. Na pá səsəyɪ yəlaa ke asayaa tɔɔ.

Svlɔnyəolv təm

²⁹ Awe ise sεena təkau, na í yooki tam na í kalayɪ təkεkεkε, na í wεna hɪɪnaa na pə fεina hɔwεε, na pá lakɪ-ɪ wayo? ³⁰ Wei ɪ nyəokɪ svlɔm ke kv̄tamsa na í pεekayɪ svlɔm ton̄ nyəm situɣu təyɔ. ³¹ Taa nyənɪ svlɔm teu ke pə sεεv atɪɪkpa taa, na pá wasəyɪ na pə tεεv fεi katε ke luyɪ tεε tɔ. ³² Ama pu tεεsəna-η nyasuyɪ kέ isu tv̄m, na pá yaya-η isu paasəle. ³³ N ká naakɪ təm ke yem yem kέ isu toosee na nyá lαmayasee na nyá kv̄yɔyɔtutv̄ hɔlv yem. ³⁴ Na pá wεε-η isu ten̄ku taa kέ n̄ we kpulvɣv̄ nyv̄yɪ taa, na pə fiisiyɪ-η. ³⁵ Halɪ n̄ ká yəyɔtɪ sɪ: Pa mapə-m na pə kv̄-m pə ta wu-m. Pécó ma ta tu nav. Ilε pá cε ma tɔɔ na má tasa atɪɪkpa.

24

Lαmayasee tv na isayav pa təm

¹ Taa nyuli asayaa. Pəyele taa sɔɔli sɪ n̄ wεε pa kin̄.
² Wakəlvɣv̄ təm ke pa mayasəyɪ, na pa n̄əsɪ yəyɔtəyɪ isayatu təm.

³ Nyəm ke pa sukəna təyaya kite, na pá ηma-ke na ləmayasεε. ⁴ Layatu ke yulv suuliyina ι kutulun ke liyitee wontu na kəpantu.

⁵ Yulv ləmayasεε tu wena toη kέ, na nyəntv náá səsəyi kpelikpeka. ⁶ Mpi tə, nyuyv taa mayasəm ke n ka yoonə yooou. Ilena layatu tasəlaa payale waasəyi-weye səsəm.

⁷ Nyəm təm tεewa kumeləη kέ, kv kaa kuli nəyə ke təhυle taa.

⁸ Wei ι tuyi isayatu pəle tə, ι pəsəyi acilayatu tu kέ. ⁹ Kumelətəm mayasuyv kέ isayatu kέ, na yəlaa υ caa wei ι paana ləlaa tə.

¹⁰ Ye n lə apalutv ke lanwakəlle kuyaku wule, nyá toη ke lanwakəlle kέ.

¹¹ Waasi mpa ləlaa həη na pá pukina təkυle tə, lv na pá taa kv-we. ¹² Ye n təma si n ta cekəna, Iə ná nyəmá pə təna. I feniyi kέ na í feləyi paa wei isu ι lapa tə.

¹³ Ma pəyalv təyə tuη, ι we teu kέ. Setaya ká weε leleη ke nyá nəyə taa. ¹⁴ Mpu tətəyə ləmayasεε ká waasi-η. Ye n təkə-ye, nyá lanle ká hulvmi. Ie nyá tεeluyv kaa saali yem.

¹⁵ Taa lεekəna acilayatu ke siyisilu təyaya. Pécó taa yele na í na-η ι təcayale. ¹⁶ Paa siyisilu ká hoti təm naatosompəyolaya ι kuləyi kέ. Ama asayaa ná canşəyi wahalanaa taa kέ.

¹⁷ Nyá kolontu í hotaa taa won. Pəyele ye ι cenləyi taa yəli. ¹⁸ Tacaə taa ká kpəna-η na í yele nyá kolontunaa ηkpənyuyv həm.

¹⁹ Nyá taa í taa kpəna asayaa. Pəyele taa nyuli-we. ²⁰ Pa kaa waa puluyv cele, pa kəη saaluyv kέ isu fətəla teηuyv tə.

21 Ma pəyalu, nyana Taca, na wulau, taa krentəna mpa pa luki pə tənaya layasuyu tɔ. 22 Pa wakəlyu ká kɔɔ ké tɛlu, nəyɔlu kaa nyi wahala wei Iso na wulau paa tu-wɛ tɔ.

Ləmayasɛɛ nyáma layatu tasuyv lɛmpɪ

23 Nti ləmayasɛɛ nyáma tasa yəyɔtuyv tɔyɔle si: Pə fei si ma nyəma-i í wɛɛ huɔle taa. 24 Ye huɔlu hawa tasəkəle tu ke tampana, yəlaa təna taa kraana-i ké na pá tənɔsi-i mpusi. 25 Mpa pa hɔŋ tasəkəle tu ŋkraŋuyv tɔ. Pə cakəna-wɛyɛ teu ké na paa wei í sɛeki-wɛ.

26 Yulu tənuyv tampana na í cɔ təm tɔ, mpv pə huləyənə taapalle kɔpantɛ.

27 Taa hulina tɔyaya wɛnau na ń feina tawa, yaa mpi n ká tɔyɔna tɔ.

28 Taa kaləna nyá tɔyɔntəle ke yem, n caa si ń loolina nyá nəyɔ na? 29 Taa tɔ si: Isəna i lapa-m tɔyɔ maa lapi-i. Maa lɛɛti paa wei ké isəna i lapa tɔ.

Yulu wei i ké felentú tɔ i təm

30 Mpyó kuyaku nakuli, ma tənna felentú wei i feina ləmayasɛɛ tɔ, i tuŋ taale kin. 31 Sɔwa na nyutu isayatu pə nyaləna. Halı i kolunja pɛɛ nyəŋka ná tima.

32 Uena má nyəni mpi ma ná mpv tɔ, na má mayasi pə təm ke ma taa na pə sɛyɛsi-m. 33 Nyá si n ká tɔɔli nyá ti, na ń tu nyá niŋ ke nyá nyuyv, na ń too pəcɔ na ń hɛɛsi. 34 Waatu unı kɔnyəŋ ká ta-ŋ mɛlɛmɛlɛ, na wahala tutu-ŋ isı yoolu na i wontu.

25

1 Salɔmənə atuwa lenna nna Yuta wulau Isekiyası yəlaa kpeyelaa tɔyɔɔ.

Atuwa lenna

² Mpi pə tugi Iso ké teeli təgəle timpɪ ɪ laki ɪhmesav tə, na mpi pə tugi awulaa ke teeli təgəle timpɪ pa pɛɛkəyi si, pá cəkəna kɔhmesəm tə.

³ Isu isətənyu kulaa na tetu lim tə, nɪpɔgú awulaa lamayasɛɛ wɛɛ.

⁴ Ye pa tayana liyitee nyəgəlyu, koolu luki-kyu puɔv kɔpam ké. ⁵ Mpu tətəgə ye pa təgəna yəlaa asayaa mpa pa wɛ wulav kin tə, ɪ təhəyi siyisuyu ké na ɪ kawulaya yoo ton.

⁶ Taa hə nyá təyi wulav kin. Pəyele taa caya səsə nəgəlv ɪ təcayale. ⁷ Pə kəla teu si pá kraasi-ɪ təmle səsəle taa, na mpi paa tisi-ɪ na səsə nəgəlv í caya tə.

⁸ Taa hulina nyá təgəntəle ke nəhəgə yaav. Pə taa kəə na ílé í kɔlv nyá təə, ɪɛ isənaya n ká la?

⁹ Ye nyá na nəgəlv í wɛna təm, í tayani-təyi mə taa mə tike. Taa kuli lelv kəheelito kɔhmesətu təə.

¹⁰ Ntanyi ɪ ká nu-tɪ na í kaləna-ɪ, na pá tu-ɪ fɛɛle tam nyəntɛ taa, na pá kó nyá nyuyv.

¹¹ Təm nti pa yəgəta teu tə, tə wɛ ké isu wɔla wontuyu ŋku pa kəwa liyitee nyəgətu tə.

¹² Ye lamayasɛɛ tu kaləgəna yɔlv na í nukɪ, pə teu wɛ ké isu wɔla kukuule ya wɔla luluyv.

¹³ Isəna lɔm kɔniyitim hɛɛsəyi yɔlv lanle ke hanaya waatu tə, mpu tətəgə təm kəntv wei pa tu naani tə ɪ hɛɛsəyi ɪ səsə lanle.

¹⁴ Wei ɪ kraaləyi kɔhav təm na í tá ha-ku tə, ɪ wɛ isu tev piluyu na heelim yasɪ-ku təgə.

¹⁵ Suulu tu pəsəyi na í layasɪ wulav hɔwɛɛ. Mpu tətəgə təm lelen nyəntv pəsəyi na tə yɔkɪ ton.

¹⁶ Ye n hika tuɪ, taa suli təgəv, nyá taa ká kpa na n tə-ɪ. ¹⁷ Taa puki kvtamsa ké nyá taapalv tɛ, pá taa kəə na í nyəgəsi-ɪ na ɪ taa kpana-ɪ.

18 Wei í læsəyi aseeta pəpətu nyəŋ ke ɪ təyɔntələ tə tə, ɪ kuyi yulb tətəyɔ ɪsu akaluyɔ yaa layate yaa nyəmle.

19 Si ń la tetelatv ke naani ké laŋwakəlle wule tə, pə we asola ké ɪsu n təkəna kete kypelle, yaa n təŋ tate.

20 Si ń yoo laŋwakəlle tv ke yontu tə, pə we kumelentv ké ɪsu n læekuyɔ ɪ toko ke watv waatv, yaa n liisuyɔ laamii ke ɪ hiŋ taa tə.

21 Ye nyəyəsɪ í kpa nyá kolontu ha-ɪ na í təyɔ. Yaa lukətv wɛna-ɪ ha-ɪ lɔm na í nyəy. 22 Pə taya pulv, n lakuyɔ mpv tə, pə we ké ɪsu mamala ke n pələyi ɪ nyuyv taa. Páćó Tacaá ká læeti-ŋ nyá kɔpantv.

23 ɪsəna ilim ntəyɔŋ heelim kəŋna tev tə. Ḿpúyú yəyətaya katatəlaya kusəyi leləa pááná.

24 Pə kəla teu si yulb í həntɪ cokiya taa, na mpi í na alv təmtv paa kaa nan tə.

25 ɪsəna lɔm kuniyitim kuyi lukətv tə, mpv tətəyɔ təm kɔpantv nti tə lɪna tetv pooluŋ tə tə wɛɛ. 26 ɪsəna hite lɔm cuyətəyi na pá wakəli sɛɛlv tə, ḿpúyú ɪsəyav wakələyi siyisilu.

27 Pə fɛi teu si ń təyɔ tuŋ ke səsəm, yaa ń pɛɛki teeli ke katatəlaya.

28 ɪcatɛ nte tə fɛina koluŋa tə, tə wɛ ké ɪsu yulb wei ɪ ta nyi ɪ ti kpaav tə.

26

Kumeləməŋ təm

1 ɪsu wolaya ta mɔna yoluma, na tev na kv təmpɛɛ ta mɔna lɔŋlɛ kumtv waatv tə, mpv tətəyɔ kumelɛŋ ta mɔna pá tv-kuyv teeli.

2 Na ɪsu sumpwɔw na kɛŋkehilaya pa cəəkuyv ɪsətəa tə, ḿpúyú mpusi wei ɪ ta ke nəyɔlv nyəŋ tə u kpaaki-ɪ.

³ Kpaγanv ke pa tugi kpaasi na pá casa kpaηaya ke tipila. Ilena pá natəyi kumelenj siyile taa ké kpatəη.

⁴ Taa keena kumelenj kuvəətəv, pá taa kəə na nyá mayamaya ń nəγəsəna-kv. ⁵ Ama cə-kv isu kv wev tə, pá taa kəə na kú nyəni kv təyi ləmayasεε tv.

⁶ Wei ι tiliyina kumelenj ke təm tə, ι mayamaya ι nəəhεε ke ι setəyi na í tugi ι təyi wahalanaa səsaa taa.

⁷ Isu pə kuyutuγu kaakalaya ke isəna tə, ńpúγú kumelenj ituule wεε.

⁸ Wei ι saη kumelenj tə, ι we ké isu wei ι tamsəyi pəntəlvγ na pəle tə.

⁹ Isu svlnyəəlv u nyəη saa wei səule səpa ι niη taa tə, ńpúγú kumelenj ituule cəkənav we katε.

¹⁰ Təmlε nyvγv tv wei ι kpaκəyi kumeleməη tεlεa ke ι təmlε taa tə, ι wakələyi ι təmlε nyéma tənaya.

¹¹ Isu haya məlvγv ka tətə təγəv tə, ńpúγú kumelenj lələyi kv kumelentv.

¹² Kumelenj lapa sana na wei ι saη ι ti na ι layatv na í feina-ti tə.

Yvlv wei ι ké felentú tə ι təm

¹³ Felentú kuvəγətətv nté si: Taale wontuγu isayaυ we mpaav taa. Təγəlaya we hapəle təə.

¹⁴ Isu kampv cəəkvγv ι nyəγətv taa tə, ńpúγú felentú pəsəyi ι kvhəntvγv təə.

¹⁵ Ye felentú í svsa niη ke nyənaya taa, pə we-ι ikaale ké si í kpaasi-ι ι nəγə taa.

¹⁶ Felentú hvv ké si, ι kəla ləmayasεε ke yəlaa naatosompəγəlaya wei ι yəγətəγəna layatv tə.

Atuwa lenna

¹⁷ Wei ι svsvəyi ι nəγə ke lεlaa təm taa tə, ι we ké isu wei ι lvki si í kpa haya msvlv ηkpaηη taa tə.

18 Isu kumelen liyiluyuna kəkə yaa nyəmə yaa kukukum tə, 19 mpyó yulv wei i tvsəxi i tɔxəntəle, na í təŋ si tanaav ke iní i lakí tə i wεε.

20 Taasi tɛŋna na kəkə fiyini, mpyó ye katayasaya tema yoo tɛŋ.

21 Amantiina tənna mamala, na taasi tənna kəkə. Mpyó təm tɔ kəŋna yoo.

22 Katayasətənaa kuyəɔtətu wεε ké isu kunyuluyv tɔxənaŋa ŋka ka tiiki hatoo yulv hiluyv taa tə.

23 Isu pa taakuyv nyəɔləm ke cyv wontuyv tə tə, mpyó nəlelen takəxi yulv taa isayətu tə.

24 Təm lelen nyəntv ke yulv takəxəna i pááná tə. Ama hatoo i taa kaloolaya ké. 25 Paa i yəɔtəxi nəɔ kupaŋka, taa tɔna. Mpi tə, i ləmayasεε taa wε acaalətv ke naatosompɔɔlaya ké. 26 I acilayətu ke i takəxəna i taa haŋaya tə. Ama i isayətu tɛŋ ké na t́ ná.

27 Púyó hullu hotiyi kv taa ké. Ilena pəle kv tulle náá məli tə tullu tə.

28 Ye n wakəxi yulv na nyá kuyəɔtətu, nn caa-i ké. Na təm kuloolutu kəŋna wakəlyv.

27

1 Taa hə nyá ti na cele təm. Mpi tə, n ta tu nyəm saŋa mayamaya nyəntv.

2 Taa sa nyá təxi nyá mayamaya. Pə kəla teu si kpai tv í sana-ŋ.

3 Pəle na kanyəŋa pa wε yuŋ ké. Ama kumelen pááná tεε mpyó yuŋ.

4 Pááná kyi ké, na a wε isu pəɔ sukuyv tə. Ama nəɔlv u pəsəxi na í kantəli isəsεεmlε tv cəlv.

5 Ye n kaləna yulv ke i kin, pə kəla teu ke mənəafiki tv taapallε.

⁶ Nyá taapalu kalənav huləyi ké si, n pəsəyi na n lapɪ-ɪ naani. Uena kolontu wayaloyu náá ké puɣusuyu.

⁷ Haganaya tu kisiyi ké na í kpeɲna tuɲ. Uena nyəɣətu náá sa na í kpeɲna nyəɲ nyəm.

⁸ Wei ɪ puki təkpaalətu ke tetu pooluɲ taa tə, ɪ wɛɛ ké ɪsu sumaya yekuɣu ka tantɛ na ká tɛ tə.

⁹ Kacəka wontu na tulaalɔnaa heesəɣəna yulu laɲɛ. Ḿrúyú taapalu layatu tasuyu kəla leleɲ ke nyá mayamaya nyá nyəntu.

¹⁰ Taa lə nyá taapalaa yaa nyá caa nyéma. Wahala í mayana-ɲ taa yele nyá cəɔ tu na n pɛɛki nyá neu. Wulee wulee nyá cəɔ tu kələyi-ɲ waasuyu ke nyá neu pooluɲ nyəɲ.

¹¹ Ma pəyalu, wɛɛna ləmayasɛɛ. Pu hulɔsɪ ma laɲɛ, na ye nəɣəɔ tuuki-m ma kaa wu kucəcətu.

¹² Nyuytu taa mayasəm tu loosiyi wahala ke pooluɲ, ɪlena í ɲmɛli. Ama kumɛlɛməɲ ná laki awusa, ɪlena pé nukɪ-wɛ.

¹³ Ye nəɣəɔ í səɲaa si muɔɔ ɪ təɣə-ɲ kəmɛ, mu səɲɔ capa ke təɔma ke n ta nyɪ muɔɔ tə pə tə.

¹⁴ Wei í kpéésa ɪ təɣəntələ na sɛɛtu ke tanaɲ ahula tɛɛ, tə pəsəyi mpuɔi ké.

¹⁵ Alu təm tu wɛ ké ɪsu tɛv lɔm cakuyu tiili na pé tosiyi kutamsa tə. ¹⁶ Si n səɲsi alu ɪsu mpv tə, pə wɛ ké ɪsu yulu caakuyu si í kpa heelim yaa nim kuhohoom na niɲ tə.

¹⁷ Nyəɣəɔyɔ ke pa saləɣəna ku lɛɲku. Ḿrúyú yulu na ɪ təɣəntələ pa caɣalɛ layasəyi lɛɔ yaasi.

¹⁸ Wei ɪ paasəɣəna tuyv ɲku pa yaa si fiki tə, ɪnɪ ɪ təkəna ku pee. Ḿrúyú təmɛ tu wei ɪ paasəɣəna ɪ caa tə ɪ nyuyv ká kuɪ.

19 Isəna yulv naaki ı ilemuyv ke lum taa tə, mpv tətəgə yulv naaki ləlv taa ké ını ı mayamaya ı yaasi.

20 Isəna atətəle na púyú səsəəŋku ı nyəgəsəyi sətəa tə. Mpv tətəgə yulv ıse ı nyəgəsəyi konyuləm.

21 Kəkə ke pa mayasəgəna wula na liyitee nyəgəlvv sı pa naa kv teu. Mpv tətəgə pı hıvna yulv na pə keesəna isəna pa yəgətəyi ı təm tə.

22 Paa n ka sə kumələŋ ke səule taa na kú yəki tənəŋnəŋ, n kaa wəgəsı kv kumələntv ke kv təə.

23 Paasəna nyá kaləkv ke teu na ń cekəna paa nyá tətə nte. 24 Pə taya pulv, liyitee ı cakı tam təə. Pəyele kawulaya ı tənəyi lılvv kolumuyv ke tam. 25 Kv təla nyutv ke tətəkəle taa, na kufatv í nyəəki ıle n kv pəəŋ taa nyəntv. 26 ıle n ká lvv heen hıntv ke wontv kəsusuutu, na ń pəeti pıntvlnəŋ na ń yana taale. 27 Waatv ınəyi n ká wəena pəŋ hələm ke səsəm, na ń təəna nyá təyaya nyáəma na nyá təmlə nyáəma dlv nyáəma.

28

1 Isayav seeki yem ké, paa pa ta təgəni-ı. Ama yulvpaŋ wəna naani ké ısu təgəlaya kufalaya.

2 Ye tətə yəlaa lakası ta keesi, tə awulaa wə payale ké. Ama wulav í wəna ləmayasəe na layatv, ıle tətə hēe təpamm.

3 Nyvvyv tv nyəməŋ tv wei ı təkı acamaa ıse tə, ı nəgəsəna tev ŋku kv wakələyi kumtv təgə.

4 ıso kiin ləlaa saŋna isayav. Ama ıso kiin təkəlaa ná mvy ısayav na pááná.

5 Yəlaa asayaa ı cekəgəna kvsıyısım təm. Ama mpv pa pəkəyi Taca tə pa cekəgəna pə təna.

6 Pə kəla teu sı yulv í wəe konyəntv na ı təntə tewa, na mpi ı ká wəena liyitee na ı təntə ta sıyısı tə.

7 Pəyaya layatu tənəyi Iso kiin kə. Ama wei ilé i wena cewaa asayaa tə i tūyi i caa kə fəelə kə.

8 Wei i kəntəyi na í səəla kasəyaya səsəəŋka tə, acamaa pətətəle tu kə i caləsəyi.

9 Wei i kisa Iso kiiu təkoyu tə, i kusulomutu mayamaya pəsəyi Iso kə acaalətu kə.

10 Wei i hüləyi yəlaa kəpama kə isayatu mpaan tə, i hotiyi púyó ŋku i hulaa tə ku taa kə. Ama laŋhuləmle kə yəlaa kəpama ná waaki.

11 Tonj tu san i təyi si i wena ləmayasəe. Ama layatu konyəntu kuliyi na i waali.

12 Ye siyisilaa təkəna tetu, yəlaa təna wə teeli taa kə. Ama ye asayaa muna, paa awe see kə na í ŋmeli.

13 Isayatu ŋmesəlu pələpu u laki teu. Ama Iso wiiki wei i kuliyi i nyəntu təə na í kisi-ti təyó.

14 Wei i wə səyəntu kə tam na isayatu lapu təyole nyələleŋ tu. Ama laŋkpusəŋ tu ná naaki wahala kə.

15 Nyuyə tu nyəməŋ tu wei i ŋmakələyi tetu yəlaa konyəntunaa tə, i wə kə isu təyolaya nyusoyu tə. Yaa isu nyəyəsɪ pukuoyu sonsomoyu na kú caaki kəntə təə kə ŋmaav tə.

16 Nyuyə tu kumeləŋ lələsəyi ŋmakələyū təma kə. Ama wei i kisiyi kasəyaya kamuyulaya nyəŋka tə i pusi səsəyi kə.

17 Wei i nyuyə taa ləlv səm təm wəe tə, i seeki i təyi na í hoti pələav taa, nəyólú í taa kpa-i.

18 Pə kentiyi wei i təntə tewa tə i təə kə. Ama paa lotu naale tu ka la isəna isu i lepa.

19 Təyənaya təələna wei i haləyi təyó. Iləna wei i tənəyi kpai nyəm tə i wə konyəŋ taa.

20 Pə kooliyi kúpantv ke wei i wena yulotv təγə. Ama wei i huliγina wenaυ hikuyv tə pa kaa yelev i ηkpaηyυv həm.

21 Pə fei si ma nyəma-i í wee hυvle taa. Paa na mpv ləlaa lakv yaasi inəγi mvtv icavte maγamaγa nyυγv təv.

22 Iseseemle tv huliγi wenaυ təv kέ, i ta nyi si kυnyəη ká kpa-i.

23 Wei i kaləγəna i təγəntəle ke i isentaa tə, pa seε-i na pə kəli wei i puyusiγi tə.

24 Wei i ηmuləγi i caa yaa i too na í təη si: Pə ta ke isayətv tə, í na ηmulv yulokυlv pa kυlv m kέ.

25 Wei i həη i ti tə i kəηna yooυ kέ. Ama wei i pəta i təγi Tacaα təγə pə lakəna.

26 Wei i lakv i layətv ke i tike tə i kέ kυmεlεη kέ. Ama wei i lakəna ləmaγaseε tə i waalv kέ pə takəγi.

27 Wei i haakv kυnyəntvnaα tə υ laηəγi pυlv. Ama wei υ nyənəγi-we tə, mpusi səsə ka weε i təv kέ.

28 Ye asayaa i təγə tetv, paa wei i ηmeləγi kέ. Ye pa saaləγi υlε siγisilaa náá huki.

29

1 Yυlv wei i mvna pá kaləna-i, na υ caakv nuv tə, pv wakəli-i kpaκpaα kέ, i kaa weε hiiυ.

2 Siγisilaa í we pəγale, samaa laηa heεwəγa. Ama ye nyəməηtvnaα təγəna kawuləγa yəlaα pilitiγina wahala kέ.

3 Wei i nyuləγi si í təna ləmaγaseε tə, i heεsəγi i caa laηle kέ. Ama alaa yeleyele nyəma təηlv ná ləkvi i wenaυ kέ.

4 Wulav wei i təηəγi tampana tə i pεekəγi i tetv ləlv pote kέ. Ama wei i mvyi mukəγa tεε kvcəη tə i wakəlayi-təγi.

5 Wei ι puγusiγi ι təγəntəle tə, ι maγamaγa ι mpaau taa kέ ι tugi katəka.

6 Asaγaa pəsəγi pa isayatu yomaa kέ. Uena laηhəlumle kuγi tampana nyəma.

7 Siγisilaa nyəmə konyəntənaa təm kέ. Ama asaγaa nά feina təle tə nyəm.

8 Saγatəlaa cəkəγəna ιcate. Uena ləmaγasεε nyəma nά hεεsi pάána.

9 Ye laγatu na kumeleη pa laki təm, paa laγatu mu pάána yaa ι wonaa hεεsuγv kaa kəə.

10 Yuləkulaa u caaki kupama təm. Ama mpeγε tampana təηlaa nά pεekəγi.

11 Kumeleη húləγi ku pάána ke yem yem kέ. Ama ləmaγasεε tυ nά nyəmə ι ti kpaυ.

12 Ye wulav í təηəγi pəpətu təm, ι waali nyəma pəsəγi asaγaa kέ.

13 Konyəntə na ηmakəllu pa kέ kuləm kέ. Ama Taca tyna-weγε ισε si pά naakəna.

14 Wulav wei ι təηəγi siγisuγu na í huəkəna acamaa tə, ι kawulaya toη səəsəγi tam təə kέ.

15 Kalənav na tipilaya tugi pəγaya taa kέ ləmaγasεε kέ. Ama pəγaya ηka ka laki ka luγu nyəntə tə, ka too ke ka tugi fεεle.

16 Ye asaγaa hukiγi isayatu səəsəγi kέ. Ama siγisilaa kά nά pa hotuγu ke kuyaku nakuli.

17 Hə nyά pəγaya ηkpaηuγv, kaa yele na n hεεsi, na nyά laηle hεεna-ke.

18 Ye Iσə u yəγətəγi si, ι yəlaa í teləsəγi, yəlaa pəsəγi tetelataa kέ. Wei ι təηəγi Iσə kiiu təγəle leleη nulv.

19 Pə taya nəγə taa təm tike ke pa həηna təmle tυ ηkpaηuγv, paa ι nuwa u laki.

20 Ye n ná yulv yəgətəyi na u maγasəyi, nyi si kumeləŋ lapə-i na sana.

21 Təmle tʉ wei pa ta kpuli teu ke i pəcaatʉ tʉ, i tɛŋ í ŋmakəli i caa ké.

22 Pááná tʉ caaləgəna yoo, na pááná səsəəna tʉ náá kaaki isayətu.

23 Kalampaani pasəyi yulv ké, wei í pasəyi i ti tʉ i weəkəna teeli.

24 Nmulyv sənlyv kyɔi i ti təm ké, i nyəmə pə mpusi paa na mpv u caa tampana yəgətuyv.

25 Ye yulv ke n seliyina pə ké katəka ké. Ama ye wei i pɛta i təyi Tacaə i tula-ti.

26 Yəlaə payale pɛəkəgəna səsəə samtv. Ama Tacaə hvləgəna paa awe tampana.

27 Siyisilaa luyv fei tetelataa. Ḿpóyó asayaa naa caaki kɔpama.

30

Akuuli kyəgətətu

1 Apəlv wei pa yaa si Yakee tʉ, i pəyalv Akuuli heelina təm səsəəntʉ tənɛye Itəyɛli, na Itəyɛli na Wukali si: ^a

2 Ma kəla kumeləntʉ ke paa awe, pácó ma feina yulv layətu.

3 Ma feina ləmayasɛɛ, pácó ma ta nyi nanŋ nyéma nyəm.

4 Awe kpa isətaa na i tii? Awe təkə heelim ke i niŋ taa? Awe həkə lvm ke toko taa? Awe suna tetʉ? Pa yaa-i suwe? Na i pəyaya hətɛ se? Ye n nyəma-tɛ heeli-m.

^a 30:1 Itəyɛli: Hepəla taa ilɛ tʉ pəsəyi na tʉ teləsɛ tənɛ inɛ si ma kawaya, hai, Isə ma kawaya, na ma toma tɛ.

⁵ Nɔɔsi nsi si tɛna lɔɔ si-tu tɔ si we naani kɛ́, ye n sɛlɛma-i i kentiyi nyá tɔɔ. ⁶ Taa sɔɔsi natɛlɛyi i tɔm tɔɔ, pɛ́ taa kɔɔ na í kra-ŋ na í nyɛni-ŋ pɔpɔtu.

⁷ Tɔm naaleye ma sɛlɛmɛyi-ŋ, la-m-ti na pɛ́cɔ́ má sí.

⁸ Hatɛlɛna-m pɔpɔtu na tɔm kɔpuɔusutu. Pɛ́cɔ́ taa yele na má pɛ́si kɔnyɔntu kutukutu, yaa má sɔv ton sɔsɔɔŋ. Ha-m isɛna pu maɔana-m tɔ. ⁹ Ye ma sula wɛnav, ntanyi ma ha-ŋ siɔile na má tɔ si: Aweye Taca. Yaa ye ma sula kɔnyɔŋ, ntanyi ma tɛsɛna ŋmulɛm na pɛ́ kú nyá nyɔɔv.

¹⁰ Taa cayana tɛmlɛ tu ke i caa kiŋ, i ká tɛŋsi-ŋ mpusi na ń ná pɛ́ nav.

¹¹ Yɛlaa wɛɛ na pɛ́ tɔuki pa caanaa, na paa saŋ pa toonaa ke paa pɛ́cɔ́.

¹² Yɛlaa wɛɛ na pɛ́ huuki si pa we tɛnanŋ, pɛ́cɔ́ pa ta nyaali pa asilima.

¹³ Yɛlaa wɛɛ na pɛ́ kɛ́ isɛtoosile nyáma, na pɛ́ nyɛnɛyi lɛlaa ke yem.

¹⁴ Yɛlaa wɛɛ na pa kela na lɔŋ isu layalɛɛ na sɛɛsi, pa sɔɔlv puwa si pɛ́ tɔɔ wahala nyáma isɛ na pɛ́ kpiisi kɔnyɔntɔnaa ke tetu tɔɔ.

Atuwa kɔpuleɛ

¹⁵⁻¹⁶ Yɛlaa wɛɛ na pɛ́ we isu lɔm tɛɛ sɔnsɔlvɔŋ, na pɛ́ lɛkɛyi lɛlaa nyɛm na pɛ́ tɔŋ si: Ha-tu ha-tu. Pɔlvɔvɔnaa tooso wɛnna paa nyɛɔsɛyi, pɛ́cɔ́ pa ta nyi pɛ́ maɔanaa.

Kancaalaya nyɛŋ ntɛ́ atɛtɛɛ.

Naale nyɛŋ ke kaalulaya.

Tooso nyɛŋ ke wɔlaya tetu.

Liyiti nyɛŋ ná wɛɛ tɔtɔ, ilɛyɛɛ kɔkɔ.

¹⁷ Ye nɔɔlv tɔuki i caa na u saŋ i too ke nunav, lɔɔv katɛkatɛŋ ká wɔɔsi i isɛ na hekɛlɛnaa tɔɔ i nantu.

18-19 Pulɔpɔnaa tooso wenna na p te-m, maa
cekaɣana-we.

Kancaalaya nyn nt hekle kulɔyɔ ke ɔsɔtaa.

Naale nyn ke tum lalɔyɔ ke kukpamɔyɔ t.

Tooso nyn ke kpulɔyɔ ssɔɔ haple ke tenku taa.

Hali liyiti nyn wee.

Ueyele mpi p pukina yulu ke alɔ kin t.

20 Alɔ yelɔyele tu ten wasanƙaltu, ɔlena  san  tyɔ
lum ke teitei ɔsu yulu tenɔyɔ tyɔ na  husɔ  ny t.
Na  t sɔ: Ma ta la ɔsytu natli.

21-23 Pulɔpɔnaa tooso psyna antulinya k
krentlasi, pc p fei lapu.

Kancaalaya nyn nt yom psɔyɔ wulau t.

Naale nyn ke kumeln suukɔyɔ ton t.

Tooso nyn ke alɔ wei paa caa t  saav ke apalɔ.

Hali liyiti nyn wee.

Ueyele tml tu alɔnyn wei 

leekyɔ  too ssɔntu t.

24 Wontu skpetu natli t we tetu t k liyiti, na
nti t tena layatu.

25 Kancaalaya wontu nt talaa, pa fei ton pyele
pa kpeyeliyi pa tynaya ke lnle.

26 Wontu naale nyntu ke namisi, sɔ fei toma, na sɔ
tuyɔ sɔ lona ke kukpamn taa.

27 Wontu tooso nyntu ke kutolon, ku feina wulau.
Pc ku tnyɔ tmy tintika tintika.

28 Na p kaasi kaɣmaya, pa kpaaki-keye nin taa k.
Pc ka suuki awulaa tesi taa.

29-31 Weesuyɔ nyma tooso wenna na p tn ɔsu
pa caaki t.

Weesuyɔ tu kancaalaya nyn nt

taale wontu tna caa tylaya.

Kaa seeki nylɔ.

Weesuyu tu naale nyəŋ nté
kampaav feɓɓuuna ifepile tɔ,
tooso nyəŋ ke pəntɔɓɔ.
Halɪ liyiti nyəŋ wεε.

Ueyele yoolaa wulav wei ɪ tɔ ɪ yoolaa ke nɔɔ tɔ.

³²Ye nyá kumelentɔ ka tɔsəna-ŋ na ń hɔ nyá ti, na ń
kɔɔ na ń pəsəna laakali, ɪe nyi nyá ti kpaɓ. ³³Pə taya
pɔɓɔ, pa ciyitiyi naaləm ké ɪlena naanim kpa. ɪlena pá
má muna tɔɔ na caləm kpe. Mpu tɔtɔɔ pááná kɔsəyi
yoo.

31

Layatu tasuyv ke wulav Lemuweli

¹Layatu nti Masa wulav Lemuweli too tasa-ɪ tɔɔle
si:

²Ma pəyalɔ, nyá wei ma sələmaa na má lɔɪ tɔ
ke ŋkpaŋ. ³Taa cɛla nyá toŋ ke alaa. Pəyele taa
hɔɪ alaa mpa pa wakələyi awulaa tɔɔ nyá mpaŋ.

⁴Pə taya awulaa təmle nté si pá nyɔɔ sɔɓm. Pəyele
pə fei si awulumpiya náá pɛeki sɔɓm toŋ nyəm.

⁵Pə taa kɔɔ na pá nyɔɔki na pá sɔɔ kiin tɔɔ. Yaa
pá wakəɪ konyɔntɔnaa mpa pa təm tewa tɔ. ⁶Mpa
sɔɓm muna tɔɔle mpa pa caa səm tɔ, na saləmɛlaa.

Yaa laŋwakəlle sɔsɔle nyéma, ⁷na pá sɔɔ pa wahala
na pa konyɔntɔɔle tɔɔ. ⁸⁻⁹Ama ye nyá ɪe tɔɔ nyá
kawulaya na siyisuyu, na ń sɛena konyɔntɔnaa, na
wahala nyéma, na mpa pa lɔwa tɔ, na mpa paa pəsəyi
yɔɔtaya tɔ, pa tɔɔ.

Alv kupaŋ yaasi

¹⁰Wei í hika alv kupaŋ ɪ kəla kacəka wontu.

¹¹ɪ paalɔ wɛna-ɪ naani ké na í tayanəyi ɪ wɛnaɔ.

¹²Kupantɔ ke ɪ alv laki-ɪ, ɪ laki-ɪ kɔwəwutɔ haləna
ɪ səm.

13 Alɔ ɪnɪ ɪ pɛɛkɛɣɪ kɔŋkɔŋtu tɔŋ nyɛntɔ kɛ́, na heɛŋ huɛntɔ na ɪ lakɪ tɛmlɛ na laŋhɔlɔmlɛ.

14 Pooluŋ kɛ alɔ ɪnɪ ɪ kɔŋna ɪ tɔɣɔnaɣa, ɪsu taatɛlaa kɔɪlɔŋ.

15 Tefemle kɛ ɪ kɔlɔɣɪ na ɪ calɛsɪ ɪ nyɛma na ɪ tala-wɛɣɛ pa tɛma.

16 ɪ maɣasɛɣɪ taale tɔm ɪlena ɪ ya-tɛ. ɪlena ɪ tuu lɛsɛŋnaa tuŋ na liɣitee nna ɪ hikaa tɔ.

17 Alɔ ɪnɪ ɪ nikiɣɪ tɛmlɛ kɛ́ na tɔŋ u cakɪ yem.

18 Alɔ ɪnɪ ɪ nyɛmá sɪ ɪ tɛmlɛ tɔŋ teu, na paa ahoo ɪ muɔsɛɣɪ fɛtɛla na ɪ lakɛna.

19 ɪ cakɪ yem na folofolo na akpaa fɛɪ ɪ niŋ taa.

20 Alɔ ɪnɪ ɪ waasɛɣɪ wahala nyɛma na ɪ haaki kɔnyɔntɔnaa.

21 Paa watɔ talaa u nɛɣɛsɛɣɪ ɪ tɔɣaɣa nyɛma tɔm. Mpi tɔ, ɪ tɔɣaɣa nyɛma wɛna watɔ wontu kɔɔpantɔ kɛ́.

22 Alɔ ɪnɪ ɪ luɔki ɪ tɔɣɪ kɔtakɔŋ kɛ́, na kɔŋkɔŋtu tɔŋ nyɛntɔ kɔsɛɛmtɔ wontu.

23 ɪ paalɔ kɛ́ ɪcɛtɛ sɔsaa taa tɔ wei ɪ nyɔɣu kulaa tɔɣɔ. Mɛ pa huɔkɛna ɪcɛtɛ tɔm.

24 ɪ luɔki tampalanaa na wontu kɛ́, na ɪ pɛɛtɔɣɛna taatɛlaa.

25 Toma na nyɔɣu kɔlɔɣu kɛ ɪ suuwa ɪ tɔɔ, u nɛɣɛsɛɣɪ cele nyɛntɔ.

26 Alɔ ɪnɪ ɪ yɔɣɔtɔɣɛna lɛmaɣasɛɛ kɛ́, na ɪ tasɛɣɪ layatɔ na sɔɔlɔɣu.

27 Alɔ ɪnɪ ɪ fɛŋɪɣɪ mpi pɛ lakɪ ɪ tɔɣaɣa taa tɔɣɔ, u tɔki felentu tɔɣɔnaɣa.

28 Alɔ ɪnɪ ɪ piya ná yaaki-ɪ laŋhɔlɔmlɛ tɔ, na ɪ paalɔ náá pɔɣɔlɔɣɪ-ɪ sɪ:

29 Alaa wɛɛ na pá tɔŋ teu. Ama nyá tɛɛ pa tɛna.

³⁰ Tənuγu sotuγu puγusiγi ké, na ɪsentaa teu náá saaləγi. Ama alu wei ɪ nɪaŋna Tacaα tə ɪ tike ɪ monna samtu.

³¹ Pə wεε si pá lεεti-ɪ ɪ wahala sote ke ɪ təmlε təə ké.

PHIPI LI SO TOM TAKELAYA
Portions of the Holy Bible in the Lokpa language of
Benin

copyright © 1999 SIM

Language: Lokpa (Lukpa)

Translation by: SIM

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-10-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

ef14191a-91f7-51c1-ac89-7b93dd7c4377